משנה · אחרונים · מלאכת שלמה · סדר קדשים

מלאכת שלמה על משנה כריתות

רבי שלמה עדני

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

מלאכת שלמה על משנה כריתות

רבי שלמה עדני

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/מלאכת-שלמה-על-משנה-כריתות/
הקובץ נוצר ב־17 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611162349 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 4
משנה א 4
משנה ב 9
משנה ג 11
משנה ד 11
משנה ה 11
משנה ו 11
משנה ז 12
פרק ב 15
משנה א 15
משנה ב 15
משנה ג 16
משנה ד 17
משנה ה 20
משנה ו 20
פרק ג 21
משנה א 21
משנה ב 22
משנה ג 23
משנה ד 24
משנה ה 26
משנה ו 28
משנה ז 29
משנה ח 29
משנה ט 29
משנה י 30
פרק ד 31
משנה א 31
משנה ב 31
משנה ג 33
פרק ה 34
משנה א 34
משנה ב 35
משנה ג 37
משנה ד 38
משנה ה 38
משנה ו 39
משנה ז 39
משנה ח 39
פרק ו 40
משנה א 40
משנה ב 42
משנה ג 43
משנה ד 43
משנה ה 43
משנה ו 44
משנה ז 44
משנה ח 45
משנה ט 46

פרק א

משנה א

בעזרת האל יתברך שכרת על הברית שלש עשרה כריתות. נתחיל מסכת כריתות.
כתב הר"ר יהוסף ז"ל בספרים הי' נקוד כְּרֵתוֹת:
שלשים ושש כריתות פ' השוחט והמעלה דק"ז. וכל הנך כריתות במזיד בלא התראה אבל אי איכא התראה יש מהן בחנק ויש מהן בסקילה ויש מהן במלקות ובשוגג בחטאת והאי דנקט ברישא עריות דאם ודאשת אב וכלה והדר פסיק ותני ביני ביני הבא על הזכור ועל הבהמה והדר מתחיל למיתני אשה ובתה ולא קתני כולהו בהדי הדדי בקמייתא משום דקים לן בסנהדרין דכל הני דנקט אם ואשת אב וכלה והבא על הזכור ועל הבהמה דינייהו בסקילה ולהכי תננהו ברישא משום דחמורות משאר מיתות ב"ד רש"י ז"ל. והוא מנה הלאוין ופסוקי הכריתות שבכל אחד ואחד מן הל"ו כריתות והעתיק בתי"ט הכריתות ע"ש. וכתוב בתוס' בכתיבת יד וגם בתוספי הרא"ש ז"ל כ"י מדמנה רש"י ז"ל הלאוין בכולן משמע לפי שיטתו שאין קרבן אלא על לאו ומש"ה פסח ומילה דמצות עשה נינהו הלכך לית בהו קרבן ולא נהירא דבהדיא אמרינן בפ' בתרא דמכות דקרבן לא בעי אזהרה דקאמר התם ודלמא אזהרה לקרבן דהא פסח ומילה לית בהו אזהרה ולא מייתי קרבן התם לאו היינו טעמא אלא משום דאיתקש כל התורה כולה לע"ז מה ע"ז שב ואל תעשה אף כל שב ואל תעשה לאפוקי הני דקום עשה נינהו וגם כרת לא בעי לאו כדאמרינן ברישׁ אלו הן הלוקין דכרת לא בעי אזהרה ולא היה צריך רש"י ז"ל למנות כאן הלאוין והא דאמרינן לקמן בגמרא בפרקין קרבן אמאי קאתי אלאו ה"ק אמאי קאתי אלאו דאמר רחמנא לא תעביד ולא אקום עביד ולא אלאו דכתיב בקרא קאמר והא דתנן הפסח והמילה מצות עשה פירוש קום עשה נינהו ולהכי אין בהם קרבן ומיהו בפ' השוחט והמעלה משמע דפירושא דפסח ומילה מ"ע דאיכא בהו עשה ולא אזהרה דפריך רבא הא דתנן הפסח והמילה מ"ע תיתי בק"ו ממותיר ומה מותיר שלא ענש הזהיר בפסח שענש א"ד שהזהיר. ומאי פריך לישני הא דתנן מ"ע היינו קום עשה ולעולם אזהרה איכא ומעלה עליו הכתוב כאילו עבר לאו מק"ו ממותיר וכן בפ' המוצא תפילין דקאמר הא דתנן הפסח והמילה במ"ע הא לאו ליכא ואם איתא הא דר' אלעאי דהשמר פן ואל הוי לאו א"כ לאו נמי איכא ושמרת את החוקה ומשני השמר דעשה עשה אלמא משמע דפסח ומילה מ"ע דוקא ולא אזהרה ומשמע הא באינך איכא אזהרה והיא הגורמת הקרבן. וי"ל דודאי פשטא דמתניתין משמע ג"כ שאין בהן אלא מ"ע ולא אזהרה ומיהו לענין פיטור קרבן וחיוב קרבן אי אפשר לפרשו אלא קום עשה כדאיתא

בפ' בתרא דמכות עכ"ל תוספי הרא"ש ז"ל. וכתב רש"י ז"ל וכל הני כריתות אי לא אתרו בהו מיתת ב"ד להנך דשייך בהו מיתה מידי מיתת ב"ד הוא דיצאו ומידי כרת לא יצאו וכרת הוא שמת בלא בנים ע"כ. ובגמרא פריך מניינא למה לי ומשני א"ר יוחנן שאם עשאן כולן בהעלם אחד חייב על כל אחת ואחת ונפקא לן מקרא דכתיב ואל אשה בנדת טומאתה לא תקרב לחלק על כל אשה ואשה מדלא כתיב ולנדה לא תקרב. ובעי' בגמרא היכי משכחת לשלשים וארבע חטאות בחד גברא דהאי תנא במאי קחשיב אי בגברי דל האשה הנרבעת לבהמה ובצרה לה חדא אי בנשי קחשיב כגון שנבעלה לבנה ולבן בעלה ולחמיה ולחתנה ולבהמה וכן כולן דל מנהון הבא על הזכור ועל הבהמה ובצרי להו תרתי ותירץ ר' יוחנן לעולם תנא גברא קא חשיב ותני הכי הבא על הזכור והביא זכור עליו ור' ישמעאל היא דאמר חייב שתים ובמגדף סבר לה כר' עקיבא דר' עקיבא הוא דמחייב קרבן במגדף כמו שנכתוב בסמוך בס"ד. ור' אלעזר תירץ לעולם בגברי קחשיב ודקא קשיא לך דל אשה נרבעת האי תנא שלשים ושלשה חטאות חשיב בחד גברא בהעלם אחד ותנא אשה נרבעת ופסח ומילה לסיומינהו לשלשים ושש כריתות דכמו דפסח ומילה לית בהו קרבן על שגגתן אלא תני להו לסיומי מנין הל"ו כריתות תנא נמי אשה הנרבעת לסיומי אע"ג דבגברי קחשיב ואזיל. ופרכינן תו בגמרא היכי מני שלשים ושש ותו לא. דהא שבת מ' חסר אחת הויין וליתני שבעים וחמש כריתות ומשני ר' יוחנן דהאי תנא קתני שגגת שבת דסבור שהיום חול וזדון מלאכות דיודע שמלאכות הללו אסורות בשבת דאי נמי עביד לכולהו אבות מלאכות אינו חייב אלא אחת דליכא אלא חדא שגגה ומתניתין בתר חיוב חטאות נקטינהו לכריתות והכי נמי מסתברא דבשגגת שבת קמיירי מדחשיב גבי ע"ז במתניתין חדא ותו לא מכלל דבשגגת ע"ז וזדון עבודות קמיירי דאי בשגגת עבודות וזדון ע"ז איכא ד' חטאות בד' עבודות זבוח וקיטור ניסוך והשתחואה ובגמרא מפרש שגגת ע"ז וזדון עבודות היכי דמי. ורב אחא בריה דרב איקא אמר לעולם זדון שבת ושגגת מלאכות נמי קחשיב ודאמרת ליחשוב טפי תנא לא מהדר אלא אמצות שחייבים עליהם כרת ושם שבת קתני ושם ע"ז קתני ולעולם בכל חדא וחדא איכא טובא דהא איכא בת בתה ובת בנה דכתיבא ולא קתני אלא שם אשה ובתה קתני הכא נמי שם שבת ושם ע"ז קתני. וכתבו התוס' בשם הרי"ץ ז"ל ואע"ג דתנא אם ואשת אביו והם זו בכלל זו משום דאינו חייב על אשת אביו לאחר מיחה וחייב משום אם ע"כ:

הבא על האם וכו' ביד רפ"א דהלכות איסורי ביאה:

הבא על הזכור תימא דלא תני בכלל ל"ו כריתות הבא על אביו והבא על אחי אביו ובירושלמי פריך לה ומשני כל שום זכור אחד תוס' ז"ל בסנהדרין דף נ"ד. וכבר כתבתי בפד"מ בשם רש"י ז"ל דנקב המשכב נקרא זכור:

ועל אשת אחי אמו בבא זו יתירה וצריך למחוק אותה. ופירש רש"י ז"ל והא דלא קתני כרת לא באשת אחי אמו ולא באם אם חמותו דשניות הן מד"ס דלא כתיבי באורייתא ע"כ:

המגדף מתניתין אליבא דר"ע דמחייב קרבן במגדף דהיינו מברך את השם ורבנן פליגי עליה וס"ל דמגדף היינו עובד ע"ז ולדידהו סמי ממתניתין מגדף ותני מברך את השם דילפי ליה כרת מפסח כמו שנכתוב לקמן סוף סימן ב' כך נלע"ד:

והעובד ע"ז ביד רפ"ג דהלכות עי"ג:

והנותן מזרעו שם ביד בפ' ששי סימן ג':

ובעל אוב שם בראש הפרק. וא"ר יוחנן הכא בגמרא גם בפ"ד מיתות דגבי סקילות תנא בעל אוב וידעוני אבל הכא לא מצי למיתני שלשים ושבעה כריתות לחייבו שלשים וז' חטאות דהא מניינא אמרינן דאתא לאשמועינן שאם עשאם כולם בהעלם אחד חייב על כל א' וא' והני תרתי הואיל ושניהם בלאו אחד נאמרו אינו חייב אלא אחת אבל ליכא למימר הואיל ושניהם בכרת א' נאמרו משום דחילוק חטאות אינו תלוי בחילוק כריתות דהא מפטם שמן המשחה וסך שמן המשחה משום דאיכא שני לאוין על בשר אדם לא ייסך ובמתכונתו לא תעשו כמוהו אע"ג דאין בשניהם אלא כרת אחד כדכתיב איש אשר ירקח כמוהו ואשר יתן ממנו על זר ונכרת מעמיו אמרינן דכי עביד להו בשוגג בהדי הדדי דמיחייב על כל אחת ואחת. ור"ל מפרש טעמא דלא תני הכא וידעוני משום שאין בו מעשה הלכך לאו בר קרבן הוא אבל בעל אוב יש בו מעשה שמנקש בזרועותיו ומדבר משיחיו אבל ידעוני העצם של אותה חיה שמכניס לתוך פיו מדבר מאיליו ובגמרא מפרש מר מ"ט לא אמר כמר:

והמחלל את השבת ביד רפ"א דהלכות שבת:

וטמא שאכל את הקדש והבא אל המקדש טמא והאוכל חלב ודם. ביד ר"פ ששי דהל' מ"א ובריש פ"ז ובפי"ח דהלכות פסולי המוקדשין סי' י' י"ג. ושם חלב חד הוא אע"ג דאיכא כמה לאוין וכן נמי שם דם חד הוא אע"ג דאיכא כמה לאוין וכמה כריתות:

נותר ופגול ביד שם פי"ח סימן ו' י':

והאוכל והעושה מלאכה ביוה"כ ביד רפ"א דהלכות שביתת עשור:

המפטם את השמן וכו' ביד פ"א דהל' ביאת מקדש מסימן ה' עד סי' י"ב ובפ' שני סי' ט'. בפי' רעז"ל פגול קדשים שחשב לאכלן חוץ לזמנן או חוץ למקומן ע"כ. אמר המלקט צריך למחוק או חוץ למקומן:

פגול וטמא צריך למחוק מן המשנה מלת וטמא:

השוחט והמעלה בחוץ ביד פי"ח דהל' מעשה הקרבנות סי' ב' ג'. ובזבחים פ' השוחט והמעלה (זבחים דף ק"ז.) והכא בגמרא נמי פרכינן אמאי לא תני במתני' שלשים ושבע דאיכא נמי המעלה והמעלה פירוש המעלה אברי פנים דהיינו שנשחטה בעזרה והמעלה אברי חוץ פי' בהמת קדשים שנשחטה בחוץ דכיון דגמרינן לה בהקישא או בג"ש כדאיתא התם ה"ל כל חד וחד גוף עבירה וחייב על כל אחד ואחד אפילו בהעלם אחד והא ליכא לשנויי שם העלאה קתני כי היכי דקא חשיב המחלל את השבת בחדא והעובד ע"ז ואע"ג דטובא חיובי איכא דשאני שבתות וע"ז שכבר שנה לנו חילוקין שלהן במקומן במסכת שבת דתנן אבות מלאכות מ' חסר אחת וגבי ע"ז נמי תנן בפ"ד מיתות אחד העובד ואחד הזובח וכו' ואע"ג דלא פירש התם אי מחייב אכל חדא וחדא אי מיחייב חדא אכולהו מ"מ תנא להו דחייבין על ד' עבודות א"נ איכא שום ברייתא דידעינן מינה חילוק עבודות ואפשר דסמיך אההיא דתני ר' זכאי התם אלו עבודות שחייבין על זדונם כרת ועל שגגתם חטאת אבל הני לא תנא בפ' השוחט והמעלה בהדיא המעלה אברי פנים והמעלה אברי חוץ ולא בשום ברייתא ולשון הגמרא כן גבי העלאה מי קתני יתהון בינכיהון ופירוש בערוך בערך כָּן מי איכא שום מסכתא ששמה מסכת העלאות שמפורשים שם דלישני הכי דשם העלאה קתני אלא כיון שאין לה מסכתא היה צריך לפרש כאן המעלה והמעלה ע"כ. ואע"ג דאיכא למשמע מפלוגתא דר' יוסי הגלילי ורבנן דהתם פ' השוחט והמעלה בהדיא מיהא לא תנינהו בתרתי וקאי בקשיא. והקשו שם תוס' ז"ל תימא אמאי לא משני דהאי מתניתין דכריתות ריוה"ג הוא דפטר מקוטרי חוץ ע"כ:

הפסח והמילה במ"ע פסח ר"ל שלא הקריב קרבן פסח במועדו. ואיתא בתוספות ר"פ השוחט והמעלה ושם בגמרא גם כן. וביד רפ"א דהלכות מילה ורפ"א דהלכות חמץ ומצה ורפ"א דהלכות קרבן פסח. ובר"פ המוצא תפילין דחיק לאוקומה אפילו כר' עקיבא דאמר דקרא דכתיב ושמרת את החקה הזאת למועדה מימים ימימה לענין פסח מיירי דלא חשיב לאו דדוקא השמר דלאו הוא דחשיב לאו אבל השמר דעשה כי האי חשיב עשה וכתבתיו כבר לעיל בשם הרא"ש ז"ל:

המפטם את הקטרת פירש רש"י ז"ל אבל המריח בקטרת של בית המקדש לא אזהרה ולא כרת דריח אין בו משום מעילה ע"כ אבל תוס' והרא"ש ז"ל כתבו דמעילה מיהא

איכא קודם שתעלה תמרתו כדאמרינן בגמרא הכא ובפרק כל שעה ע"כ. ובגמרא א"ר אלעזר א"ר הושעיא כל מקום שאתה מוצא שני לאוין וכרת אחת חילוק חטאות ביניהם ומאי היא מפטם וסך שני לאוין דכתיב על בשר אדם לא ייסך ובמתכונתו לא תעשו כמוהו כרת אחת דכתיב איש אשר ירקח כמוהו ואשר יתן ממנו על זר ונכרת מעמיו ואם עשה שניהם בהעלם א' חייב שתים אמר רב נחמן בר יצחק אף אנן נמי תנינא המפטם את השמן המפטם את הקטרת והסך בשמן המשחה למה לי דתני המפטם את הקטרת במיצעא אלא לאו הא קמ"ל מה קטרת לאו בפני עצמו וחייבין עליה כרת בפני עצמה פירוש לאו דכתיב והקטרת אשר תעשה במתכונתה לא תעשו כרת דכתיב איש אשר יעשה כמוה להריח בה ונכרת אף מפטם שמן וסך נמי כיון דלאו בפני עצמו חייבין עליהם בפני עצמן וכי תימא דקא בעי תנא למיתני פטומים בהדי הדדי ניתנינהו אפכא המפטם את הקטרת והמפטם את השמן והסך בשמן המשחה אמאי פלגיה לשמן אלא לאו הא קמ"ל דיש חילוק חטאות ביניהם ש"מ ע"כ. אלא שרש"י ז"ל לא גריס להאי אף אנן נמי תנינא וכתב שפירוש משובש הוא בתלמידים הטועים אבל הרגמ"ה ז"ל גריס לה. ומצאתי כתוב בגליון הפסח והמילה וכו' קשיא לי אמאי לא חשיב מקלל אביו ואמו דהנך נמי לית בהו מעשה ואין לומר משום דאין בהן לאו דהא קחשיב פסח ומילה אף על גב דאין בהן לאו. ונראה לי פסח ומילה מכל מקום יש בהן מעשה בעשיית מצותן אבל מקלל אינו עושה מעשה כלל ע"כ. וכתבו תוס' ז"ל הפסח והמילה במ"ע הקשה הר"ר אלחנן למה לי טעמא דמילה משום שהיא מ"ע תיפוק לי דהיאך יתחייב קרבן אם זכור הוא ימול את עצמו ואם לא ירצה בהא לא יתחייב קרבן ואם אין נזכר איך יביא קרבן וי"ל כגון שנסתרס דכיון שלא מל בעוד שהיה לאל ידו יתחייב עתה קרבן כשנזכר. והרא"ש ז"ל תירץ דאגב פסח נקט במילה טעמא דמ"ע א"נ שנכרת הגיד אחר שנזכר שהוא ערל והיה לו להביא קרבן על ששגג כשהיה יכול למול. עוד כתבו תוס' ז"ל דהקשה הר"ר יעקב מאורלינאש אמאי לא תני פורק עול ומפר ברית ומגלה פנים בתורה דנפקא לן כרת במסכת שבועות מדכתיב דבר ה' בזה ואת מצותו הפר וי"ל דמתניתין אליבא דרבנן ורבי הוא דדריש התם אי נמי אליבא דרבי נמי לא מצי למיתנינהו דהא מהיכא נפקא לן חייבין על שגגתו חטאת מאחות אשה דדרשינן מה אחות אשה מיוחדת שחייבין על זדונה כרת ועל שגגתה חטאת אף כל וכו' והכ"ז נמי נימא מה אחות אשה מיוחדת דכתיב בה לאו אף כל וכו' ובהני לא כתיב בהו לאו ע"כ. והרא"ש ז"ל כתב עוד ומיהו מתניתין לא אתיא כרבי דלדידיה ה"מ למיתנינהו וליתני יצא פורק עול ומגלה פנים בתורה שלא כהלכה ומפר ברית שאין בהן לאו כי היכי דתנא יצא פסח ומילה ע"כ

ובגליון תירץ דפורק עול היינו עובד ע"ז ומפר ברית היינו מילה ומגלה פנים מוכח התם דלאו היינו כרת גמור אלא מכניסין אותו לכפה אי נמי לא מייתו עלייהו קרבן ולא הוי דומיא דאחות אשה דליכא לאו ע"כ. ועיין תוס' פ' יום הכפורים (יומא דף פ"ו.) וביד פ"א דהלכות שגגות קא מני ארבעים ושלש עבירות שהיחיד מביא חטאת קבועה על שגגתם כריתות שבעריות כ"ו ובשאר עבירות י"ז:

משנה ב

על אלו לאו דוקא דהא חסר פסח ומילה תוס' ז"ל. וביד רפ"א דהלכות שגגות:

ועל שגגתן חטאת דמפיק ליה מע"ז דכתיב בה וכי תשגו ולא תעשו את כל המצות וגו' דמיירי בע"ז דאמר מר שקולה ע"ז כנגד כל התורה דהא כתוב בה מצות וכתיב בה קרבן והקריבה עז בת שנתה וגמרינן מה ע"ז שחייבין על זדונו כרת חייבין על שגגתו חטאת כגון הני כריתות שוגג דעריות אמו וכו' כסבור שהיא אשתו והבא על הזכרים ועל הבהמה בשוגג כסבור לבוא על אשתו שלא כדרכה ובא על הזכר או על הבהמה ואח"כ נודע לו דזכר הוא או בהמה היא חייב חטאת:

ועל לא הודע שלהן אשם תלוי דלא אתיידע אי בא על אשתו שלא כדרכה או זכר או בהמה והה"נ לאחריני: והאשה המביאה [הגה"ה פירש רש"י ז"ל חזר להשלים לפרש שגגת כל חד וחד ולא קאי כלל אלא הודע דפירש השתא. ותמהתי שאינו מוגה בתלמוד הרב ר' בצלאל אשכנזי ז"ל] נמי דסבורה להביא אדם והביאה בהמה ונדה דסבור טהורה היא מגדף כסבור מברך הוא שם בן שתי אותיות ובירך שם בן ד' אותיות דאינו חייב אלא על שם של ד' אותיות. ע"ז כסבור זבוח וקיטור אמרה תורה ולא השתחוואה וניסוך דארבע עבודות אלה עבודות הם. מולך כסבור להעביר אדם אחר והעביר את בנו. בעל אוב נתכוון לכשוף אחר. שבת כסבור חול קדש כסבור בשר חולין הוא מקדש כסבור בית אחר הוא חלב כסבור שומן הוא. ודם כסבור טחול ל"א דם כסבור שדם חגבים או דם דגים הוא לשון מורי ז"ל. נותר ופגול כסבור כשר הוא. שוחט בחוץ כסבור בהמת חולין היא. מעלה לאחר איסור הבמות הקריב בבמה וכסבור במות אלו של צבור הן מותרות. ומוקים לקרא בבמת יחיד. פסח ויום כפור כסבור ימות החול הן שמן וקטרת נתכוון לסממנין אחרים ונמצאו שהן אותם סממנים הכתובים בתורה. אבל אומר מותר לגמרי דעוקר כל הגוף לאו שוגג הוא אלא אנוס הוא ופטור רש"י ז"ל. וכתבו עליו תוס' והרא"ש ז"ל דלא נהירא הא דקאמר אבל אומר מותר פטור דהא אמרינן השוכח עיקר שבת אינו חייב אלא אחת ומוקי לה בתינוק שנשבה לבין העו"ג ואין לך אומר מותר

גדול מזה וההיא דבשגגה פרט לאומר מותר דגבי גלות י"ל דשאני התם דטובא שגגה כתיב ע"כ:

חוץ מן המטמא מקדש וקדשיו מפני שהוא בעולה ויורד בגמרא פריך ולתני נמי חוץ ממי שעבר עליו יוה"כ שאין אשם תלוי בא אלא על ספק חטאת קבועה וכדתנן לקמן בפ' בתרא ותירץ ר"ל כי קתני מידעם דאיתיה לחטאיה ורחמנא פטריה אבל עבר עליו יוה"כ ליתיה לחטאיה דהא כפר עליו יוה"כ ור"י תירץ דמתניתין במבעט דקאמר לא בעינא דניכפר עלי יוה"כ דאי הדר ביה בתר יוה"כ בעי לאתויי אשם תלוי ור"ל סבר מבעט נמי מכפר עליה יוה"כ ובפלוגתא דאביי ורבא האומר וכו'. אביי כר"י ורבא כר"ל. וביד פי"ח דהלכות פסולי המוקדשין סימן י"ג ובפי"א דהלכות שגגות סימן ה':

וחכמים אומרים אף המגדף מפרש בגמרא דמשום דשמעו ליה רבנן לר"ע דתני אוב ולא תני ידעוני א"ל מ"ש ידעוני דלא מייתי קרבן משום דלית ביה מעשה מגדף נמי לית ביה מעשה ור"ע סבר מגדף עקימת פיו הוי מעשה ובעל אוב הקשת זרועותיו הוי מעשה אבל ידעוני אפילו עקימת שפתים ליכא דהכנסת עצם ידעוני אינו מדבר בשעת מעשה אלא לאחר מעשה שהוא בפיו מדבר העצם מאליו וכל זה הוא אליבא דר"ל דס"ל דר"ע בעי מעשה זוטא אבל לר"י רביה דס"ל דר"ע לא בעי מעשה כלל ומתניתין דנקט אוב הה"נ ידעוני משום דשניהם בלאו אחד נאמרו וכו' כמו שפירש הרמב"ם ז"ל ורעז"ל קשה לרש"י ז"ל אליבא דר"י מאי דקתני אף ותוס' ז"ל תרצו דלדידיה נאמר דקאי אהאי דתני על אלו וכו' ועל לא הודע שלהן אשם תלוי חוץ מטומאת מקדש וקדשיו וקאמר אף המגדף אינו מביא על לא הודע שלו אשם חלוי ע"כ:

יצא מגדף שאינו עושה מעשה נ"א שאין בו מעשה. ולר"ל בדין הוא דבעי למיתני יצא מגדף ובעל אוב אלא חדא מתרתי נקט ומגדף איצטריך ליה סד"א הואיל וכתיב כרת במקום קרבן דס"ל לר"ע דמגדף היינו מברך את השם וסמיך לקרבן ע"ז דלעיל מיניה בפ' שלח לך אימא מודו ליה לר"ע קמ"ל. ואיתה לפלוגתא דר' עקיבא וחכמים בפ"ד מיתות דף ס"ג ובתוספות כ"י מצאתי כתוב על סוגית התלמוד והברייתא דאיתא בגמרא דהכי קאמרי ליה רבנן לר"ע מי סברת מגדף היינו מברך את השם לא מגדף היינו עובד ע"ז אלא כרת במברך את ד' מנא להו דכתיב במברך את ה' ונשא תשאו וכתיב בפסח חטאו ישא מה להלן כרת אף כאן כרת ה"ג רש"י ז"ל. גמרא ת"ר את ה' הוא מגדף איסי בן יהודה אומר כאדם האומר גירפת את הקערה וחסרת קסבר מגדף מברך את ה' הוא ראב"ע אומר כאדם האומר גירפת הקערה ולא חסרת קסבר מגדף היינו עובד ע"ז ופירש רש"י ז"ל גרפת ריש מתחלפת בדלית קנחת את הקערה מן התבשיל וחסרת גם את העץ

קסבר מגדף היינו מברך את ה' ומילתא רבא עביד שפשט ידו בעיקר. ולא חסרת קסבר היינו עובד ע"ז כגון משורר ומזמר לע"ז דלא מילתא רבא היא כולי האי ע"כ:

משנה ג

כמין בהמה חיה ועוף עיין במ"ש בר"פ יש בכור ובנדה פ' המפלת סימן ב':

המפלת סנדל עיין במ"ש שם פ' המפלת סי' ד':

וכן שפחה שהפילה מביאה קרבן ונאכל מפיק לה בברייתא בגמרא דכתיב בני ישראל אין לי אלא בני ישראל גיורת ושפחה אפילו שאינה משוחררת מנין ת"ל אשה כי תזריע אשה רבוייא הוא:

משנה ד

אלו מביאות ואינו נאכל וכו' ביד פ"א דהלכות מחוסרי כפרה סימן ז':

מין פיטור כהללו דתנן לקמן בסמוך שפיר מלא מים וכו'. בפירוש רעז"ל דדוקא חטאת שבאה על חטאת. אמר המלקט נראה שהיה צ"ל דדוקא חטאת שבאה על חטא אית ליה לר' יוסי לקמן בפ' דם שחיטה דאין תנאי וכו'. ופי' הרא"ש ז"ל דר' יוסי לפרש דברי ת"ק אתא. ומייתו תרוייהו חטאת העוף על הספק ומתנין וכל אחת מביאה עולה ומתנה בנדבה או בחובה והה"נ דמצו לאתויי חדא עולה ומתנו אלא דהכי עדיפא טפי כיון דעולה באה נדבה אבל חטאת אחת מביאות בין שתיהן דבטורח התירו להביאה משום ספק חולין בעזרה אלא דגלי קרא בפ"ק דנזיר עכ"ל ז"ל:

עומדות כאחת הרי"א ז"ל מחק מלת כאחת:

משנה ה

ר"ש מחייב ביוצא דופן והכי נמי חשיב ליה לידה בפ' יש בכור במתניתין דהתם סימן ב' וגם בנדה ר"פ יוצא דופן וכן בכמה דוכתי וכן בת"כ ראש פרשת כי תזריע:

משנה ו

המפלת אור לשמונים ואחד וכו' ברפ"ק דפסחים. ונלע"ד דכך הוא אם נגרוס לאור שמונים וא' כמו אור לשמונים וא' וכמו אור שמנים ואחד וכמו שכתבתי שם בריש פסחים. ועיין בספר קרבן אהרן פ' כי תזריע פרק שלישי. וז"ל רש"י ז"ל שם פ"ק דפסחים מ"ש אור שמנים ואחד מיום פ' ואחד הלא אתם מודים לנו שאם לא הפילה הלילה והפילה למחר שחייבת אף כשהפילה אור לשמונים ואחד תתחייב שהרי לכל דבר זמן היום והלילה שוין:

אם שוה לו לטומאה לא ישוה לו לקרבן בתמיה פי' ועוד ראיה אחרת הואיל ושוה לו לטומאה שעד שקיעת החמה של שמונים דמיה טהורין ואם תראה לאחר שקיעת החמה

דמיה טמאים כאילו הוא רואה למחר ולמה לא ישוה לו אף לקרבן שכשם שאם תפיל למחר תתחייב כך תתחייב על הולד של לילו:

לא אם אמרתם במפלת יום פ' וא' שכן יצאת לשעה הראויה לקרבן. לפיכך נתחייבה בקרבן הראשון ושוב אין לידה השניה נפטרת בו תאמרו במפלת אור לשמונים ואחד שלא יצאת מידי ולד הראשון לשעה הראויה להביא בה קרבן והדמים שאתם אומרים אינם מוכיחין שהרי הפילה תוך מלאת דמיה של לידה טמאה ופטורה מן הקרבן עכ"ל ז"ל. אור לשמונים ואחד ולא נקט אור למ' שהרי אינו נוצר עד מ' וא"כ לא אפשר גליון. וז"ל הרמב"ם ז"ל והטעם שמחמתו נחלקו במפלת ליל פ' ואחד ולא נחלקו בליל מ' וא' לזכר ואע"פ שדין שניהם אחד כמו שאמרנו הוא לפי שאי אפשר זה בשום פנים מפני שיולדת זכר אסורה לבעלה ז' ימים ואם בא עליה אחר כן והפילה יום מ' וא' דרך משל והיה הנפל בן ל"ג ימים ובתוך זמן זה לא יתכונן מצורת האדם ומה שתהא חייבת עליו קרבן מחמתו כמו שהקדמנו. אבל יולדת נקבה ישאר לה מימי מלאת אחר שהיא מותרת לבעלה ששים וששה ימים ואפשר בכגון זה שתתעבר ותפיל נפל שהיה לו יותר על מ' יום ולפי שהדבר באפשר ביולדת נקבה דבר עליה בהלכה זו ובאחרות ע"כ. ונראה דבאחרות דקאמר היינו משנה ד' דבפירקין דבסמוך:

וב"ה מחייבין דכתיב או לבת לרבות אור פ"א דמצי למיכתב ובמלאת ימי טהרה תביא כבש אלא קרא יתירה לרבות והאי דקאמרי במתניתין מ"ש אור פ"א מיום פ"א לדברי ב"ש קאמרי.

[הגה"ה 3ומלות לבן ולבת נמי כבר נדרשו בת"כ לחייב על כל בן ובן ועל כל בת ובת]:

שהמפלת בתוך מלאת דמיה טמאים צריכה להשלים ימי טומאה של מפלת לאחר פ' ופטור מן הקרבן הואיל ותוך מלאת הפילה הרגמ"ה ז"ל:

משנה ז

האשה שיש עליה וכו' בת"כ ספ"ג דפ' כי תזריע. ואיתה בפ' גט פשוט (בבא בתרא דף קס"ו.) ופירש שם רשב"ם ז"ל ספק חמשה לידות חמשה פעמים הפילה ספק רוח ספק ולד:

ספק חמשה זיבות כגון מקולקלת למניינה וראתה חמשה חדשים שלשה ימים רצופים בכל חדש ספק בימי נדה ספק בתוך י"א יום שבין נדה לנדה שהם נמי זיבה וחייבת בקרבן מבואה קרבן אחד ליטהר מטומאתה תור לחטאת ותור לעולה:

ספק ה' זיבות ספק ה' לידות ברוב הנוסחאות ספק ה' לידות גרסינן ברישא ואפילו בפירוש רש"י ז"ל לכי דייקת ביה שפיר בספר שאינו מוטעה. וביד פ"א דהלכות מחוסרי כפרה סימן י' ובפט"ו דהלכות שאר אבות הטומאה סימן ג':

והשאר עליה חובה דתניא וכו' לשון רעז"ל עד תל זאת תורת היולדת. אמר המלקט זאת משמע על לידה אחת מביא זאת על שתי לידות חייב על כל אחת ואחת. [הגה"ה וברי"פ יוצא דופן מפרש דאיצטריך נמי לבן או לבת דסד"א הני מילי בתרי עיבורי אבל בחד עיבורא כגון יהודה וחזקיה בני ר' חייא אימא בחד קרבן סגי לי' קמ"ל]. בלידות ודאות גרסינן והשאר עליה חובה דנהי דסגי לה בחדא כדי לאכול בקדשים מ"מ צריכה להביא השאר וכן משמע בגמרא לעיל גבי המפלת אור לפ"א אבל ביום פ"א דכ"ע סברי שתביא שתי קרבנות גיליון. וז"ל הרא"ש ז"ל בלידות ודאות גרסינן והשאר עליה חובה דנהי דסגי לה בחדא לאכול בקדשים מ"מ צריכה להביא כל מה שהיא חייבת וכן מוכח בגמרא דלא פליגי אלא בחוששין לפשיעה שמא תפשע ולא תביא שאר קרבנותיה אבל לכ"ע חייבת להביא כל קרבנותיה ולספרים דגרסי ואין השאר עליה חובה ר"ל להביאם קודם שתאכל בקדשים אלא בקרבן אחד אוכלת עכ"ל הרא"ש ז"ל:

מעשה שעמדו קנין ארבעה תורין.

בדינרי זהב בשני זהובים קן בדינר זהב וק"ק אמאי לא תנא קן בדינר זהב וכן בסיפא ה"מ למיתני ועמד קן בו ביום ברובע:

עד שיהו בדינרין פירוש של כסף כלומר שיהא בזול ומהכא מוכיח שם בפ' גט פשוט דשאני לן בין דינרי בלא נון לדינרין בנון דדונרי ר"ל של זהב ודינרין הם של כסף וכמו שרמזתי שם סימן ב'. ושם בבבא בתרא דף קס"ו כתבו תוס' ז"ל שמצאו בתורת כהנים בהדיא בדינרין של כסף והיא גירסא נכונה לפי הסוגיא אשר שם וכן הוא בתלמוד בדפוס אפילו במוגה על יד הרב ר' בצלאל אשכנזי ז"ל. והגיה באותו הדבור ר"ש לוריא ז"ל ונראה לספרים דגרסי ברישא בדנרי לחוד אין צריך לגרוס בסיפא כסף דהא לשון בדינרי הוא של זהב ע"כ ע"ש:

נכנס לב"ד ולימד וכו' ואין השאר עליה חובה. הקשו שם תוס' ז"ל דהיכי מייתי מעשה לסתור וכתבו דר"ת ז"ל מחק מלת ואין מספרו וכתבי שהוא דוחק שבכל הספרים הוא כתוב וגם בת"כ ע"כ. וע"ש בתוס' אי רשב"ג ס"ל כפלוגתא דר"ע ור"י בן נורי דאיכא בברייתא בגמרא הכא ואי פליג רשב"ג אב"ש וב"ה דתרוייהו מודו במפלת יום פ"א שחייבת על כל לידה ולידה ורי"ב נורי ור' עקיבא נמי הכי אית להו הכא בגמרא. ומצאתי ג"כ בגיליון וז"ל בקונטריס גריס בסיפא דמתניתין ואין השאר עליה חובה וקשה וכי

פליג אב"ש וב"ה דלכולהו אחרי מלאת מביאה על כל לידה ולידה וגרס ר"ת והשאר עלי' חובה וי"מ ואין השאר עלי' חובה דר"ל להביא קודם שתאכל בקדשים אבל ודאי חובה להביא אח"כ ע"כ. ולשון הר"ס אוחנא ז"ל בת"כ גרסינן והשאר עליה חובה וכן נראה שהיא גירסת הרמב"ם ז"ל שהרי פסק הלכה כרשב"ג בפירושו. ובחבורו הגדול כתב והשאר עליה חובה ובזה אין מקום להשגת הראב"ד ז"ל שהשיג שם עיין ביד פ"א מהלכות מחוסרי כפרה. אמנם הראב"ד ז"ל נראה שהוא גורס גם בת"כ ואין השאר עליה חובה כמבואר שם בפירושו על ת"כ עכ"ל ז"ל:

ועמדו קנין בו ביום תוס' פ' הזהב (בבא מציעא דף נ"ב) ובגמרא בפירקין דבסמוך דף י':

בְּרִבְעַתַּיִם שם פרק גט פשוט ובמנחות בפ' בתרא דף ק"ז פירשו תוס' ז"ל רבעתים רובע דינר שהוא אחד מששה עשר בסלע. ועיין בגמרא בפירקין דלקמן דף י' ותוסיף לקח טוב בזה. וכתב רש"י ז"ל לישנא אחרינא רְבָעַתַּיִם לשון חצי הוא שבלשונם ובלשון ברייתא קורין לחצי דינר רבוע ע"כ. וכן פירש ג"כ בערוך ערך רבע ועוד פי' פירוש אחר רבעתים שני רביעים של סלע שיביאו שני דינרין כמו שנשבע ע"כ. ואיתה נמי בתוס' בפרק בתרא דר"ה דף ל"א. ומלת רְבָעָתַיִם קריאתה הריש בנקודת חירק והבית בשבא והעין בשבא ופתח והתיו בקמץ והיוד בחירק. ושם פ' גט פשוט כתבו עוד תוס' ז"ל ונראה דגרסינן רְבעַתַּים ביוד אחת ולא רבעתיים מאחר שהוא רובע דינר ואי גרסי' רבעתיים א"כ צריך לפרש דהיינו שתי רבעי חצי דינר דהיינו נמי רובע דינר וזה לא היה שום חשבון ועוד דאמרינן וכו' אבל בת"כ מצא רבי רבעתיים בשני יודין ע"כ. ורשב"ם ז"ל פירש שם ועמדו קנין שני תורין או שני בני יונה קרויין קן. ברבעתיים ברבעי דינר שני תורין ברובע דינר דהיינו מ"ח פרוטות דקצ"ב פרוטות יש בדינר ע"כ. ובגמרא בר"פ דלקמן גרסינן ת"ר גר בזמן הזה צריך שיפריש רובע לקנו ופירש רש"י ז"ל דלכשיבנה בית המקדש יביא כן כדקיימא לן דהגר צריך להביא קרבן וקרבן בפחות מרובע לא אפשר להפריש דאין מצוי קן בפחות מרובע כדאמרינן במתניתין ועמדו קנין בו מום ברבעתיים אבל בפחות לא אפשר דהא דקתני בברייתא הביא פרידה אחת אוכל בקדשים לערב היינו בתנאי שימא השנייה דלהביא פרידה אחת אי אפשר כדתניא בברייתא ע"כ. אלו שתוספות ז"ל בכתיבת יד כתבו דההיא דהביא פרידה אחת מיירי בדיעבד ע"כ:

פרק ב

משנה א

ד' מחוסרי כפרה רפ"ק דמכילתין. ופירוש מחוסרי כפרה מלאכול בקדשים עד שיביאו חטאת וכפרה לאו דוקא. ובגמרא התם ברפ"ק בעי מניינא למה לי ומשני לאפוקי מדר' אלייעזר בן יעקב דאמר גר מחוסר כפרה וכו' משום הכי תני ארבעה:

וד' מביאין על הזדון וכו' פ' בתרא דמכלתין דף כ"ה. והכא נמי בעי בלמרא בדפ"ק מניינא למה לי ומשני לאפוקי מדר"ש דתניא רש"א שבועת הפקדון לא ניתן זדונה לכפרה. וכתוב שם בגליון מהרא"ש ז"ל תימא מה צריך מניינא לאפוקי מר"ש הא קתני בהדיא שבועת הפקדון וי"ל דתנא מניינא דלא תטעה לשנות שבועת הפקדון אין מביא על הזדון כשוגג כר"ש להכי תנא מניינא דכולן שוין ע"כ:

הזב והזבה והיולדת והמצורע. כתב הרמב"ם ז"ל בספר המצות שלכן חשבו זב וזבה בשנים לפי שחלוקין בחוליין שהאיש מטמא בלובן והאשה באודם אבל מצורע ומצורעת חשבו אותם לאחת לפי שהחולי שוה בשניהם שהצרעת דבר שוה בכולן ע"כ. ודוקא בעיקר דין טומאתם הם שוין אבל מ"מ המצורע פורע ופורם ואין האשה פורעת ופורמת:

גר מחוסר כפרה פירש הקונטריס ואסור לאכול בקדשים ופוסל אשה בביאתו לכהונה ורבנן נמי אית להו הכי אלא לא חשבי ליה בהדי אינך משום דל"ד להו דזה מחוסר אף לבוא בקהל מה שאין כן באינך. גיליון. ורבי דדריש בברייתא בגמרא ככם כגר מה אבותיכם לא נכנסו לברית אלא במילה וטבילה והרצאת דמים אף הם הגרים לא יכנסו לברית אלא במילה וטבילה והרצאת דמים. כתב הרגמ"ה ז"ל דרבי לית דר"א בן יעקב דלמיכל קדשים מייתי קרבן אלא קסבר דלא מייתי קרבן אלא לאכשורי נפשיה בקהל ע"כ:

ונזיר ליינו וכו' וראב"י דלא מני נזיר טמא ג"כ משום דכי מייתי קרבן למיחל עליה נזירות דטהרה הוא. וביד רפ"א דהלכות מחוסרי כפרה:

משנה ב

אלו מביאין על הזדון כשגגה וכו' נראה בין שהזדון בהתראה או בלא התראה הכל שוה ומ"מ עיין בגמרא ר"פ שבועת הפקדון. וביד בפ"א דהלכות שבועות סימן ט' י"ב. ובפ' ששי דהלכות נזיר סימן ג' וברפ"ט דהלכות שגגות:

הבא על השפחה דאמר קרא וכפר עליו הכהן באיל האשם לפני ה' על חטאתו אשר חטא מלמד שמביא קרבן אחד על עבירות הרבה מדהוה מצי למיכתב על חטאתו ולישתוק וכתב על חטאתו אשר חטא לאתויי חטאים הרבה. באיל האשם ונסלח לו מחטאתו

אשר חטא להכי הדר כתיב תו תרי זימני חטא בר מתרי זימני קמאי לעשות מזיד כשוגג וכיון דכתיב בה בקרת תהיה לוקה אע"ג דליכא לאו:

ונזיר שנטמא דכתיב פתאום ופתאום זה מזיד דכתיב ופתאים עברו ונענשו ואע"ג דפתאום משמע נמי שוגג כדכתיב פתי יאמין לכל דבר ומשמע נמי אונס כדכתיב ויאמר ה' פתאום אל משה ואל אהרן וגו' דבעל כרחם יצאו שלשתם על פי הדבור אפ"ה אי לא כתיב פתע דהיינו שוגג ה"א אע"ג דפתאום דעלמא משמע אונש ושוגג ומזיד פתאום דנזיר ודאי מדמייתי קרבן עליה ש"מ דשוגג הוא מידי דהוה אכל התורה דרוב קרבנות על השגגה הם באין להכי כתיב פתע לגלויי עליה דפתאום דמזיד ואונס הוא ואפ"ה חייב:

משנה ג

חמשה מביאין קרבן אחד על עבירות. בגמ' לעיל בספ"ק פריך רבא אההיא אוקמתא דברייתא דקתני זב שראה שלש ראיות בליל שמיני דאינו מביא דאוקימנא דר"ל דאינו מביא אלא קרבן אחד על זיבות הרבה פריך דא"כ ליתנייה הכא גבי חמשה מביאין קרבן א' על עבירות הרבה ומשני משום דלא פסיקא לי' דא"ר יוחנן וכו' פירוש כיון דזימנין דאראיות דלילה נמי מיחייב כגון ראה אתת בליל שמיני ושתים ביום המחרת מש"ה לא קתני:

הבא על השפחה ביאות הרבה ביד פ"ג דהלכות איסורי ביאה סימן י"ד ובפ"ט דהלכות שגגות סימן ה':

ונזיר שנטמא טומאות הרבה וכו' לשון רעז"ל עד וסבר האי תנא וכו' אמר המלקט ור' יוסי בר' יהודה היא ולהכי חנא ברישא מניינא חמשה מביאין וכו' דלא תימא מתניתין רבי היא דפליג אר' יוסי בר' יהודה וסמי מכאן נזיר. ופירש ר"י הא דלא צריך קרא לומר דחייב קרבן אחד על עבירות הרבה בנזיר כמו דצריך במצורע וביולדת ובשפחה ובמקנא משום דמסברא נפיק דאי נטמא בז' וחזר ונטמא בז' בין לרבי בין לר' יוסי בר' יהודה אינו חייב אלא קרבן א' דהא דצריך קרא גבי יולדת לומר דפטור בקרבי אחד תוך מלאת היינו משום דאלידה קפיד רחמנא אבל גבי נזיר לא צריך קרא דכיון דנטמא בשביעי וחזר ונטמא בז' כולהו טומאה אריכתא היא כיון דלא יצאה שעה אחת ראויה להביא בה קרבן כדמפרש תלמודא ואי בנטמא בשמיני פשיטא דחייב על כל אחת ואחת ואע"ג דצריך קרא דוזאת לחלק בין לפני מלאת ובין לאחר מלאת גבי יולדת. שאני התם משום דכתיב תורת וסד"א דפטור בקרבן א' לפני מלאת ולאחר מלאת כדאשכחן גבי מצורע דאמרינן הביא צפורין ונתנגע דפטור באותן צפורין משמע אפילו בשמיני כן נמצא בתוספות כתיבת יד. וז"ל רוספי הרא"ש ז"ל וחזר ונטמא בשביעי כיון דלא יצאה שעה הראויה

להקריב בה קרבן אינו חייב אלא אחת. תימא מנלן. הא ביולדת איצטריך קרא דאינו חייב אלא אתת במפלת תוך מלאת ולדות הרבה ואפשר דבנזיר טמא נמי דרשינן זאת תורת הנזיר שמביא קרבן א' על טומאות הרבה. אבל תימא דלא מייתי תלמודא הך דרשא כמו דמייתי אשארא עכ"ל ז"ל. וביד פ' ששי דהלכות נזירות סימן ט"ו. עוד היה צריך לומר בפי' רעז"ל קמ"ל דלענין קרבן לא מיחייב אלא חד דלא יצא אדם זה לשעה וכו':

והמקנא לאשתו על ידי אנשים הרבה ביד פ"א דהל' סוטה סימן ג' ובפ"ד סימן ט"ז. ובטור א"ה סי' קע"ח:

הביא צפוריו ונתנגע הביא צפוריו ונתנגע לא עלתה לו וכו' כך צ"ל. ופירש רש"י ז"ל הביא צפוריו אותן שתי חיות אחת לשחיטה ואחת לשלוח ולאו קרבן נינהו ע"כ. ובגמרא מפרש דחסורי מחסרא והכי קתני הביא צפוריו וכו' אינו מביא חלא קרבן אחד ולענין אקבועי בעניות ועשירות לא עלו צפורין וכו' כדמפרש רעז"ל. וביד בפ"ה דהלכות מחוסרי כפרה הימן ח':

ר' יהודה אומר עד שיביא אשמו ות"ק היינו ר"ש:

ור' אליעזר בן יעקב פליג עלייהו דהכל הולך אחר הצפורים וכמו שכתבתי בס"פ בתרא דנגעים בס"ד:

ונזיר שנטמא טומאות הרבה כתב הר"ב ז"ל כי צריכא לנטמא ביום השביעי וכו' השתא סד"א כי נטמא תרי זימני בשביעי פירוש לאחר שגלח וטבל ליחייב שתי קרבנות שכיון שלא הביא קרבנותיו והוא כבר נטהר ראוי לכשיחזיר ויתטמא שיביא קרבן על כל טומאה וטומאה: [הגה"ה לשון הר"ס אוחנא ז"ל תרי זימני בשביעי פירוש נטמא בשביעי זה וחזר ונטמא בשביעי אחר ע"כ. עוד כתב אלשון הרמב"ם ז"ל שפירש ור' יוסי אומר שהנזיר אם נטמא בשביעי וחזר ונטמא בשביעי וכו' פירוש אם נטמא בשביעי זה וחזר ונטמא בשביעי האחר טומאה אחת היא חשובה אבל אם נטמא בשמיני זה וחזר ונטמא בשמיני האחר הואיל ונטמא בשעה שיצא לשעה הראויה לקרבן חייב שתי קרבנות לכ"ע ע"כ:]

משנה ד

האשה שהפילה ולדות הרבה גרסינן והשתא מסיים לפרש בבא חמישית דמביאין קרבן א' על עבירות הרבה האשה שהפילה וכו' וקאזיל ומפרש כיצד וכו'. וביד פ"א דהלכות מחוסרי כפרה סימן ח'. בפירוש רעו"ל כגון הפילה בתוך פ' של נקבה שטבלה לאחר שבועיים דטומאה וכו' נראה שצ"ל לאחר שבועיים דנקבה ולמחוק מלת דטומאה וכן

מצאתיו מוגה בגמרא על רש"י שבתלמוד אע"פ שאינו מוכרח. עוד צ"ל שם וחזרה והפילה לסוף נ"ד של זו אע"פ שהיא לאחר שמונים מראשון ולהכי נקט וכו':

והמפלת תאומים וכו' לשון רעז"ל עד דהא עברו ימי טומאתו דראשון. אמר המלקט היה צ"ל דהא עברו ימי טומאתו דראשון ויצירת שני וטומאתו ויצירת שלישי דהוי טפי משמונים לראשון:

ר' יהודה אומר וכו' ולטעמיה דר' יהודה האשה שהפילה ולדות הרבה בשני ולדות מיירי בלבד הרגמ"ה ז"ל. ובגמרא כשתמצא לומר לדברי ר' יהודה ולד ראשון גורם ומולד ראשון מונה לדברי חכמים ולד שני גורם ומולד שני מונה. כשתמצא לומר פשיטא הכי איתא. מפלת תאומים איצטריכא ליה סד"א במפלת תאומים מודה ר' יהודה לרבנן קמ"ל. ופירש רש"י ז"ל לדברי ר' יהודה מדלא חשיב מלאת לשני ש"מ ולד ראשון גורם לקרבן ומולד ראשון מונה פ' יום הלכך שלישי שנולד אחר מלאת דראשון ולד מעלייא הוא לקרבן. לדברי חכמים דלא מחייבי אלא חד אבתרא מחייבי ליה דס"ל דולד שני כלומר אחרון גורם לקרבן וראשון דלא מלו ימי טוהר דיליה לית ליה קרבן ומשני מנינן מלאת עד שלישי ומשלישי עד רביעי ולא מנינן מלאת עד בתרא. פשיטא דהכי איתא דאי לאו הכי מאי טעמייהו. מפלת תאומים איצטריכא ליה משום מפלת תאומים איצטריך ליה תנא לאשמועינן דבמפלת תאומים נמי פליג ר' יהודה דמהו דתימא בתאומים מודה דחדא לידה אריכתא הוא הואיל ועיבורן כאחת אע"ג דאית ליה נמי מלאת לשני ושלישי לאו בר קרבן הוא ע"כ. ועיין בספר קרבן אהרן פ"א דפ' כי תזריע וגם בפ"ג. בסוף פירוש רעז"ל צריך להגיה שבועיים דטומאה וס"ו דדם טוהר. ובגמרא ברפ"ק דמכילתין בעינן מניינא דחמשה מביאין קרבן עולה ויורד למה לי ומשני משום דתנן בסיפא וכו' פירוש דבמסכת הוריות בפרק שני תני רישא אין ב"ד חייבין על שמיעת הקול ועל בטוי שפתים וכו' והנשיא כיוצא בהן כלומר דפטור נמי בהנך משום דשייך בהו קרבן עולה ויורד ועניות בנשיא לא שכיחא וקתני התם בסיפא ור' אליעזר אומר הנשיא מביא שעיר על טומאת מקדש וקדשיו כדינו בכל המצות שבתורה הואיל ונאמר בהן כרת כבקבועה וכדכתבינן התם להכי תנא חמשה לאשמועינן דדוקא נקט דכל המביא קרבן על חמש עבירות הללו אינו מביא קבוע אלא עולה ויורד ולא תימא סמי מכאן טומאת מקדש וקדשיו לאוקומה כר' אליעזר דאמר מביא נשיא עליה קרבן קבוע אלא אינו מביא [קרבן] קבוע אלא אי ר' יוסי דפטר ליה לגמרי אי ר"ע ור"ש דמחייבי עליה התם בעולה ויורד דהיינו כשבה או שעירה או תורין ובני יונה והכי משמע לישנא חמשה אלו מביאין קרבן

עולה ויורד בכל ענין שהם אפילו אם יהיו עשירים. ועיין בספר החכם הר"ר מנחם עזריה נ"ע בסימן כ"ג:

ועל טומאת מקדש וקדשיו הכא גבי קרבן קחשיב טומאת מקדש וקדשיו כאחד אבל בפ"ק גבי כרת חשיב להו תרתי דכתיב בתרויהו כרת והכא גבי קרבן אמאי חשיב להו כחדא דהכי אמרינן התם במס' שבועות הזהיר וענש על הטומאה וחייב קרבן על הטומאה דכתיב או נפש אשר תגע בכל דבר טמא וגומר מה כשהזהיר וענש לא ענש אלא על טומאת מקדש וקדשיו דכתיב בכל קדש לא תגע ואל המקדש לא תבא וכתיב בהו כרת אף כשחייב [קרבן] לא חייב אלא על טומאת מקדש וקדשיו הרגמ"ה ז"ל. בפירוש רעז"ל בדלות שתי תורין דהיינו פרידה דעוף תחת כבש הוא פירוש רש"י ז"ל ור"ל כיון שהיולדת עשירה מביאה כבש ופרידה אחת נמצא שכשהיא ענייה שמביאה שני תורין הפרידה האחת היא תחת הפרידה האחת והפרידה השניה היא תחת הכבש:

מה בין השפחה לבין כל העריות וכו' עד סוף הפרק ביד פ"ג דהלכות איסורי ביאה סימן י"ג י"ד ט"ו עוד שם פי"ז סימן ה' ובפ"ט דהלכות שגגות ובר"פ עשירי. ובכל הגמרות אפילו המוגהות ע"י הרב ר' בצלאל אשכנזי ז"ל גרסינן מה בין השפחה מלת מה בלא ויו והכי ניחא שפיר דלא קתני מה בין שפחה לבין כל העריות אלא שלא שוותה להן לא בעונש ולא בקרבן דלא שייך למיתני אלא אלא כד תני אין בין וכו' כשההפרש שביניכם הוא אחד ותו לא וכההיא דמה בין תם למועד ששנינו בספ"ק דב"ק ואפילו התם דייקינן בה כפי עניות דעתי ע"ש:

שלא שוותה להן לא בעונש ולא בקרבן נלע"ד דבתר הכי קאזיל ומפרש כיצד לא שוותה להן לא בעונש ולא בקרבן כל העריות בחטאת והשפחה באשם וכו'. ואני מסתפק קצת בזה וז"ל הרגמ"ה ז"ל לא בעונש שכל העריות או במיתת ב"ד או בכרת או במלקות עכ"ל הרגמ"ה ז"ל:

כל העריות בחטאת והשפחה באשם כל העריות בנקבה והשפחה בזכר כל העריות אחד האיש וכו' כך היא הגירסא בגמרא וברוב גמרות כתיבת יד ופירשוה הרגמ"ה ורש"י ז"ל אלא שהרגמ"ה ז"ל פירש כל העריות דמחייב בין זכר בין נקבה ושפחה בנקבה ולא בזכר דאין חייב בעבד ע"כ ורש"י ז"ל פירש חטאת יחיד נקיבה היא דהיינו כשבה או שעירה ע"כ:

כל העריות עשה בהן וכו' ירושלמי פ"ק דסוטה:

זה חומר וכו' אפילו בתלמוד המוגה ע"י הרב ר' בצלאל אשכנזי ז"ל מכמה ספרי כתיבת יד ומכמה מפרשים גרסינן החמיר וכו' ואין שם גרסת זה חומר ובתוספות כתיבת יד

כתוב והחמיר בשפחה שעשה בה מזיד כשוגג פירוש שהאיש מביא קרבן בין כשהוא שוגג בין כשהוא מזיד אבל אשה ודאי אם היא שוגגת פטורה ממלקות והאיש מאשם אלא ר"ל כשהיא מזידה ע"כ וה"ג בגמרא בברייתא בזמן שהאשה לוקה האיש מביא קרבן וכו' וכתב הרא"ש ז"ל בתוספותיו הה"נ אם אין האיש מביא קרבן אין האשה לוקה דלקמן אמרינן כל העריות אחד גדול ואחד קטן הקטן פטור וגדול חייב ובשפחה אינו כן דאם האחד קטן גדול נמי פטור מ"ט דאתקוש אלמא סתמא קאמר דאיזה מהם שהוא קטן שניהם פטורין ע"כ. ועיין בתוס' דבגמרא דבור המתחיל דהא מקשו להדדי וכו' דמשמע דפליגי עליה דהרא"ש ז"ל:

משנה ה

איזו היא שפחה וכו' ביד פ"ד דהלכות אישות סימן י"ז:

ר' ישמעאל אומר זו היא שפחה ודאית דבשפחה כנענית הכתוב מדבר ומאורסת לעבד עברי דמדכתיב כי לא חופשה מכלל דהוא חופש ואחרים ס"ל בברייתא דבשפחה כנענית המאורסה לעבד כנעני הכתוב מדבר דמדכתיב והפדה לא נפדתה שמעינן דהיא כנענית ודברה תורה כלשון בני אדם כי לא חופשה למה לי אם אינו ענין לדידה תנהו ענין לדידיה:

ר"א בן עזריה אומר כל העריות מפורשות ושיור אין לנו וכו' כך צ"ל. ובת"כ ריש פרק חמשה דפ' קדושים:

משנה ו

כל העריות אחד גדול וכו' שם בת"כ סוף פרק חמישי. בפירוש רעז"ל דהא איתקוש להדדי. כתב הר"ס ז"ל כן הוא לשון הגמרא ופירשו התוס' הלשון אינו מכוון דהאיש הוקש לאשה ולא אשה לאיש ע"כ. וביד פ"א דהלכות איסורי ביאה סימן י"ח ורפ"ט דהלכות שגגות ושם כתב הבא על שפחה חרופה בין בזדון בין בשגגה מביא אשם והוא שתהיה גדולה ומזידה וברצונה ותהיה בעולה כדרכה וגמר ביאה כדי שתלקה שנאמר בקרת תהיה והביא את אשמו היא לוקה והוא מביא קרבן ע"כ. וטעמא דבעינן שתהיה בעולה וגמר ביאה משום דבה כתיב שכבת זרע אלא שבקצת דפוסים לא תמצא שם ברפ"ט דהלכות שגגות מלות כדרכה וגמר ביאה ואפשר משום דבתר הכי שם בסימן ד' כתבם. והקשו תוספי הרא"ש ז"ל תימא דלא תנא הך משנה לעיל בהדי הנך חילוקים דבין שפחה לשאר עריות והדר ליתני איזוהי שפחה וכו' ואפשר משום דאינם מענין אחד ע"כ. בפי' רעז"ל אין האשה לוקה אין האיש מביא כצ"ל:

השוגג בחטאת והמזיד בהכרת בסוף פי' רעז"ל ואם הוא שוגג והיא מזידה היא לוקה והוא באשם. אמר המלקט וכ"ש אם שניהם מזידין דהא קרא כי כתיב במזיד כתיב וכדכתיבנא. ובטור אבן העזר סימן כ':

פרק ג

משנה א

אמרו לו אפילו אחד ואע"ג דקתני אמרו לו לשון רבים ה"נ אשכחן ר"פ עשירי דמסכת יבמות האשה שהלך בעלה למדינת הים באו ואמרו לה מת בעליך וכו' והיינו על פי עד אחד ומן הטעם שנכתב שם. ובלשון ראשון דבגמרא מפרש לה כפשטה אמרו לו שנים ובדמכחיש להו ומני ר"מ הוא דמחייב ליה בסיפא דמתניתין והכי קתני סיפא דמתניתין דבר זה ששנינו ברישא דמתניתין לאו דברי הכל היא אלא מחלוקת ר"מ וחכמים היא:

עד אחד אומר אכל וכו' צריך לומר דמיירי שהעידו שניהם בבת אחת דאי בזה אחר זה הא כל מקום שהאמינה תורה עד אחד הרי כאן שנים וכיון שנתקבל עדותו תו לא קפדינן בעדות השני שאומר לא אכל וצריך לומר דמיירי שהאיש שמעידין בו שותק דאי אמר איני יודע פטור כדמפיק בגמרא מאו הודע אליו וגו'. ומסיק דמיירי קרא בעד אחד שהודיעו שאינו יכול לחייבו קרבן ועל כרחך מיירי שאותו שמעיד עליו אומר איני יודע דאי אמר לא אכלתי פשיטא דעד אחד לא מהימן כדכתיב לא יקום עד אחד באיש דנראה שאין עד אחד קם רק לשבועה תוס' ז"ל:

ואשה אומרת לא אכל מכאן משמע דאשה מהימנא טפי מגזלן שהרי גבי גזלן משמע דלא אמרינן שתיקה כהודאה כדאמרינן פ' האומר וכו' והכא אי שתיק מהימנא האשה תוס' ז"ל. והביאוה הם ז"ל בפ' מי שקינא (סוטה דף ל"א:)

מביא אשם תלוי דספק הוא ומכחיש זה את זה ובהא עדות אשה נאמנת דמרבי לה ספרא או הודע אליו חטאתו מכל מקום הרגמ"ה ז"ל:

עד אומר אכל והוא אומר לא אכלתי פטור ר"פ האשה רבה והרא"ש ז"ל בפ' ואלו מגלחין דף ל"ח ובפ' האומר דקדושין דף ס"ה. וכתבו שם תוס' ז"ל הא דנקט לא אכלתי ה"ה אם אמר איני יודע דפטור משום דכתיב או הודע אליו ולא כתיב לו דבעינן דכי מדכרו ליה מדכר והא דנקט לא אכלתי משום דבעי למיתני סיפא גבי שנים אומרים אכלת והוא אומר לא אכלתי ובהא איכא רבותא לר"מ דאפילו אמר לא אכלתי מחייב ר"מ ע"כ:

שנים אומרים אכל והוא אומר לא אכלתי פטור ר"מ מחייב כצ"ל. ואיתה בר"פ האשה רבה וכתבו שם תוס' ז"ל ר"מ מחייב וממשכנין אותו אם אומר שלא להביא ול"ד לשאר

חייבי חטאות דהתם לא ניחא להו בכפרה אבל האי דניחא ליה בכפרה אלא שהוא סבור שהוא פטור ממשכנין אותם ע"כ. ועיין בספר קרבן אהרן פ"ז דפ' ויקרא בדבורא דחטאות. ואיתה נמי בפ"ק דב"מ דף ג' ותוס' פרק האיש מקדש (קידושין דף נ'.) ובגמרא בעינן מאי טעמייהו דרבנן משום דאדם נאמן על עצמו יותר ממאה איש דבדברים שיש בהן כפרה לא מימנע לאתויי חטאת להתכפר בו או דילמא דטעמא משום דאמרינן מגו דאי בעי אמר מזיד הייתי פטור כי אמר נמי לא אכלתי מהימן ופטור. ונפקא מינה לענין טומאה וכו'. וכתוב בגמרות כתיבת יד וכן משמע דגרסינן מן התוספות דהתם במציעא וכך היא הגירסא שיש בספרי כתיבת יד פשיטא דטעמייהו דרבנן משום דאמרינן מגו הוא דקתני מתניתין אמרו לו מה אם ירצה לומר מזיד הייתי פטור דילמא לדבריו קאמרי ליה לר"מ לן דילן אדם נאמן על עצמו יותר ממאה איש לך דילך אודי לן מיהא היכא דאי בעי אמר מזיד הייתי דהא איכא למימר מגו והוא אמר להם ק"ו ת"ש וכו' ודחי לה ת"ש וכו' וכתב רש"י ז"ל ואפשיטא בעיין דטעמא משום מגו ותו לא מידי דודאי טעמייהו דרבנן משום מגו דמיתרץ דבוריה כגון לא עשיתי שוגג אלא מזיד אבל גבי אמרו לו נטמאת ומיד באת למקדש והוא אומר לא נטמאתי דליכא למימר לא נטמאתי שוגג אלא מזיד לא מיפטר מקרבן דטומאה לא איכפת לן אי שוגג אי מזיד הואיל וביאת מקדש הואי שוגג ע"כ. וכתב הרגמ"ה ז"ל דר' יהודה דבברייתא דבגמרא הוא ת"ק דמתניתין ודקתני בברייתא ומודים חכמים לר' יהודה היינו חכמים אחרים לרבנן דמתניתין דהיינו ר' יהודה וכן משמע קצת מתוס' ז"ל. וגרסינן תו בגמרא אמר ר"ל מודה ר"מ לחכמים שאם אמרו לו שנים בעלת שפחה חרופה והוא אומר לא בעלתי מהימן דאי בעי אמר להון לא גמרתי ביאתי אמר רב ששת מודה ר' מאיר לחכמים בנזיר טמא שאמרו לו שנים נטמאת והוא אומר לא נטמאתי דפטור דאי בעי אמר נשאלתי על נדרי אמר אביי מודה ר"מ לחכמים שאם אמרו לו שנים יודע אתה בעדות פלוני והוא אומר לא ידעתי דפטור דאי בעי אמר לא נתכוונתי לעדות פירש הרא"ש ז"ל ר"ל לא היינו זכורים מן העדות בשעה שהשביענו ע"כ. וביד רפ"ג דהלכות שגגות ובפי"א סימן א':

משנה ב

אכל חלב וחלב וכו' שבת פ' כלל גדול (שבת דף ע"א:)

שאם אכל כחצי זית וחזר ואכל כחצי זית ממין אחר חייב משני מינין פטור. וא"ת והא אמרינן בפ' קדשי מזבח הפיגול והנותר אין מצטרפין וקאמר בגמרא לא שנו אלא לטומאת ידים אבל לאכילה מצטרפין וי"ל דהתם מיירי לענין מלקות א"נ לענין שאם

נפלו לקדרה אחת מצטרפין לתת טעם דהא שם אחת הוא דליכא אלא לאו אחד אתרויהו אבל הכא מיירי לדין חיוב קרבן תוס' ז"ל:

ממין אחד גמרא פשיטא אמר ר"ל משום בר תוטני כגון שאכלו בשני תמחויין ואפילו לר' יהושע דאמר לקמן בפירקין תמחויין מחלקין מודה הכא דלחומרא הוא דאמר כגון אם אכל שני זתים בשני תמחויין ואפי' לר' יהושע דאמר לקמן בפרקין תמחויין מחלקין מודה הכא דלחומרא הוא דאמר כגון אם אכל שני זיתים בשני תמחוין חייב שתים אבל לקולא כגון הכא דשני חצאי זתים בשני תמחויין לא אמרינן דמחלקין ולא מצטרפין אלא מצטרפין. איכא דאמרי אסיפא משני מינין פטור פשיטא אמר ר"ל משום בר תוטני כגון שאכלו בשני תמחויין ואליבא דר' יהושע דאמר תמחויין מחלקין דמ"ד כי אמר ר' יהושע לחומרא אמר לקולא לא אמר קמ"ל משני מינין פטור ומאי משני מינין ממין אחד ואמאי קרי ליה שני מינין משום דאכלו בשני תמחויין וקתני פטור אלמא ל"ש לקולא ול"ש לחומרא קאמר ר יהושע. ופרכינן מדסיפא מין אחד ושני תמחויין רישא מין אחד ותמחוי אחד פשיטא אמר רבינא כגון שהיתה לו ידיעה בינתים ואליבא דרבן גמליאל דאמר אין ידיעה לחצי שיעור פירוש שאכל חצי שיעור ונודע לו לא הויא ידיעה לחלק דאם חזר ואכל חצי שיעור מצטרפין. ודרבן גמליאל במתניתין דבספי"ב דשבת. וביד ר"פ ששי דהלכות שגגות וסימן ד' ז' ובפ"ח סימן ג':

משנה ג

עד שישהה מתחלה ועד סוף כדי אכילת פרס. מהכא משמע דתרי גווני מיירי שיעור פרס חדא לעניין הפסקה שאם הפסיק מן אכילה לאכילה כשיעור פרס אין מצטרף וחדא כדאמרינן בעלמא שאם נתן כזית תרומה בשיעור פרס דחולין ממקפה שהוא חייב עליה תוס' ז"ל:

וחכמים אומרים עד שישהה מתחלה ועד סוף יותר מכדי אכילת פרס. כך מצאתי מוגה וליתא דר' מאיר לחומרא קאמר דאפילו ביותר מכדי אכילת פרס ששהה בלעיסתן מחייב ואמרו לו חכמים לעולם אינו חייב ביותר מכדי אכילת פרס אלא עד שתהא שהיית אכילתן כשיעור פרס. וביד פרק י"ד דהלכות מ"א סימן ח' ט':

אכל אוכלין טמאין ושתה וכו' תוס' פ' הוציאו לו (יומא דף מ"ח:)

ונכנס למקדש ושהה כדי אכילת פרס חייב. לא קאי אאוכל אוכלין טמאים ונכנס למקדש דפסול גויה אינו אלא מדרבנן וא"כ לא קאי הא דקתני חייב אאכל אוכלין טמאין ונכנס למקדש אלא קאי אשתה רביעית יין ונכנס למקדש והא דקתני אכל אוכלין טמאין הכא משום דשוו יחד לענין אכילת פרס ואי נמי י"ל דחייב נמי קאי אאכל אוכלין טמאים

ור"ל חייב מכת מרדות מדרבנן ולצדדין קתני גבי שתה רביעית יין ר"ל חייב מלקות וגבי אוכלין טמאים מכת מרדות. ויש מפרשים באוכלין טמאים שהן אב הטומאה ולא נהירא שהרי אמרינן כל דבר שאין לו טהרה במקוה אינו נעשה אב הטומאה ועוד דקאמר פ' כשם מה לטבול יום שיש במינו אב הטומאה משא"כ בככר שני תוס' חיצוניות בכתיבת יד. וכן כתב רש"י ז"ל נכנס למקדש ארביעית יין קא מהדר דמשום אוכלין טמאים לא מיחייב אביאת מקדש ע"כ. וז"ל הרגמ"ה ז"ל אכל אוכלין טמאים ושתה משקין טמאים באוכלין שהן אב הטומאה קמיירי דנגעי במת והיכא אשכחן דאוכלין הוו אב הטומאה כדאמרינן בפ' אור לי"ד ובהנהו חייב כרת כשאכלן ונכנס למקדש אבל באוכלין טמאין בטומאה דרבנן לא הוי חיוב כרת אלא לאו בעלמא:

נכנס למקדש ושהה לא ידעינן אי שהה במקדש קאמר או שהה באכילתן עכ"ל ז"ל:

ונכנס למקדש פירוש ועבד עבודה אבל בכניסה בלא עבודה לא מיחייב והכי איתא בהדיא בת"כ תוס' ז"ל:

ושהה כדי אכילת פרס חייב כך צ"ל. ולא קאי ושהה אנכנס למקדש דלמה לי שהייה כיון שהיפך בצנורא מתחייב דעבודה היא דאפילו התם בפרק שני דשבועות דקבעי שיעור שהייה שיעור השתחואה הני מילי כשנטמא בפנים בהיכל אבל כשנטמא בחוץ כשנכנס לאלתר חייב אלא ושהה קאי באכילתו אוכלין טמאין או בשתייתו משקין טמאין וכו' וכן פירש רעז"ל. ר' אלעזר גרסינן בלי יוד דהא פליג עליה ר' יהודה בברייתא וקרי רב עליה דר' אלעור טובינא דחכימי. ועיין בת"כ פ' שמיני קרא דיין ושכר אל תשת בפרשה א':

אם הפסיק בה או שנתן לתוכה מים כל שהן פטור. כך הגיה הר"ר יהוסף ז"ל וכתב כן מצאתי. פירוש וקאי ארביעית דלעיל דהוי לשון נקבה ע"כ. ואיתה בתוס' פ' הדר (עירובין דף ס"ד:)

פטור ולענין נשיאות כפים פסק הרמב"ם ז"ל בפט"ו דהלכות נשיאות כפים סימן ד' דמותר:

משנה ד

יש אוכל אכילה אחת גמרא ס"פ הזורק דשבת ותוס' פ' חלון (עירובין דף פ'.) ובגמרא פ"ד אחין דף ל"ד ובפרק שבועות שתים בתרא (שבועות דף כ"ד) ותוס' זבחים פ' ב"ש (זבחים דף מ"ד) ודר"פ גיד הנשה ודס"פ כל הבשר ודפ"ק דתמורה דף ג'. ועיין בירושלמי ר"פ המניח. ועיין ברב אלפס ז"ל ספ"ד אחין שהאריך ז"ל לבאר מתניתין דהכא דשייכא אמתניתין דהתם כמ"ש שם ספ"ד אחין. וביד ספי"ד דהלכות מ"א ובפי"ח דהלכות פסולי המוקדשין סימן י"ט ובפ' ששי דהלכות שגגות סימן ד'. בפירוש רעז"ל באיסור גרידא

כגון האוכל נבלת וכו'. אמר המלקט א"נ כגון היכא דאמר שבועה שלא אוכל חלב ואכל דאינו חייב אלא משום חלב ולא משום שבועה דאין איסור חל על איסור וכן נזיר שאמר שלא אוכל ענבים ואכל אבל במקום איסור מוסיף היכא דניתוספו אחרים על איסורו או באיסור כולל היכא דכולל דברים המותרים עם דברים האסורין כגון נזיר שאמר שבועה שלא אוכל תאנים וענבים מגו דחל עליו איסור שבועה אתאנים חלה עליו נמי אענבים הרגמ"ה ז"ל:

ד' **חטאות ואשם אחד** וא"ת אמאי לא חשיב חמשה כגון נשבע שלא יאכלנה ואכלה וי"ל מידי דאיתיה בשאלה לא קתני. ומוקדשין דתני אע"ג דהוו בשאלה מ"מ השתא שנשחטו ונזרק דמן כהלכתן ליתנהו בשאלה. אבל ליכא למימר דאיירי בבכור שהרי קאמר בגמרא אקדשיה מגו דאיתוסף באיסור וכו' ואי היה מיירי בבכור לא הוה אמר אקדשיה שהרי קדוש בפטר רחם תוס' ז"ל. אבל שם בשבועות דף כ"ד איכא בגמרא מאן דמוקי לה בבכור ואיכא כמה שנויי התם אפרכא דפריך התם משכחת לה חמש כגון שאמר שבועה שלא אוכל תמרים וחלב דמגו דחייל אתמרים חייל נמי אחלב ומשני כי קתני איסור הבא מאליו אבל איסור הבא מעצמו כגון ע"י שבועה לא קתני אע"ג דאית ליה כולל נמי באיסור הבא מעצמו ואיכא נמי מאן דמוקי לה התם אליבא דר' אליעזר דאמר ס"פ שני דהוריות הנשיא מביא שעיר ע"ש ובמסקנא משני התם כי קתני מידי דחייל דוקא אמידי דאית ביה משאש אבל שבועה דחיילא נמי אמידי דלית ביה משאש כגון שאישן ושלא אישן לא קתני ע"כ. ובגמרא פריך וליתני חמש חטאות ונוקמה כגון דאכל כזית פיגול ומשני בחדא בהמה מיירי בשתי בהמות לא קמיירי ונותר ופיגול בחדא בהמה ליכא דפגול אינו אלא בד' עבודות של דם הלכך לא חייל עליה נותר. והדר פריך והרי משכחת פגול ונותר בחדא בהמה כגון וכו' ומשני באבר אחד קמיירי בשני אברים לא קמיירי. ופריך והא נמי משכחת ליה בחד אבר כגון וכו' ומשני בכזית אחד קמיירי בשני זיתים לא קמיירי ופריך ולא והא קתני יוה"כ וביום הכפורים כותבת הוא דמחייב וכותבת אית בה שני זתים ותירץ ר"פ להכי לא תנא פגול דלא מיירי בשני זיתי חלב. ודקא קשיא לך כותבת כגון דמלייה לחלב בתמרי והשלימו לככותבת אבל החלב עצמו אין בו אלא כזית ורב אדא בר אחא מתני חמש חטאות ומתרץ לה כגון כזית פגול מבהמה אחרת בהדה ולא משני כהני שנויי דקא משנינן ופריך עליה בגמרא וניתני שש חטאות ונוקמה כגון דאכל נמי כזית דם שהוא זית שלישי ומשני עליה דתנא בחדא אכילה קא מיירי בשתי אכילות לא קמיירי ושיערו חכמים דאין בית הבליטה מחזיק יותר משני זיתים:

ואשם מעילות שאפילו הוא כהן גבי אימורים זר הוא:

אם היתה וכו' תוס' שבת פ"ק דף י"א ע"א ע"ב ודפ' עשירי דף צ"ב. ועיין בו שכתבתיו שם בסימן ג' והוא מה שאכתוב בסמוך בס"ד בשם הרגמ"ה ז"ל. וי"ס דגרסי אם היה שבת וכו'. ואיתה נמי בתוס' דעירובין פ' שני דף כ"ג ודפ' בתולה נשאת (כתובות דף ז') וירושלמי רפ"ק דשבת:

והוציאו חייב פירוש הוציאו בפיו ואית דגרסי בהדיא בפיו וכן משמע מפי' הרגמ"ה ז"ל שאעתיק בסמוך בס"ד. וכן בכמה מקומות בתוספות:

אמרו לו אינו מן השם. שם בירושלמי מסיים בה אינו מן השם שזה חייב משום מהלך וזה חייב משום מניח ויובן עם מה שאכתוב בסמוך בס"ד בשם תוס' ז"ל. וביד פי"ג דהלכות שבת סימן ג'. ובטור א"ח סימן תרי"א. וכתב הרגמ"ה ז"ל ואע"ג דאמרינן דהמוציא בפיו פטור שלא הוציא כדרך המוציאין ה"מ כי מוציא שאר חפציו בפיו אבל אוכל כדרכו והוציאו בפיו חייב ע"כ. וכן הוא מפורש שם ס"פ הזורק כמו שכתבתי שם. והקשו תוס' ז"ל וא"ת מה שייך זה לעניין אכולה וי"ל דה"פ והוציאו בפיו חייב דכיון שהניחו ברה"י בפיו והוציאו בר"ה מיחייב משום הוצאה דבליעתו היא הנחתו דהא מוציא שתי אותיות וכתבן כשהוא מהלך חייב דכתיבתם זו היא הנחתם ע"כ:

משנה ה

בפירוש רעז"ל מת אחיו ונשאת לאחי אבי אביה מגו דאתוסף בה איסורא לגבי שאר אתי אביו איתוסף וכו' אמר המלקט גירסת רש"י ז"ל הכא בגמרא הכי מת אחיו ונשאת לאחי אביו מגו דאיתוסף איסורא לגבי בני אחי אביו איתוסף וכו':

וחייב עליה שש חטאות הבא על בתו. פירוש שבא על אמו והוליד ממנה בת ובא על אותה בת וא"ת וליחשוב עוד אם חמותו כגון שנשא בת בת בתו דהשתא הויא זו שבא עליה אם חמותו ומיחייב באיסור כולל דמגו דאתסר בקרובות אשתו כגון אחותה ובתה אתסר נמי באם אמה משום אם חמותו ואע"ג דכבר אסורה עליו ועוד קשה אמאי לא חשיב אם חמיו שנשא בת בן בתו באיסור כולל דהא מתניתין כר"מ אתיא כדאיתא בגמרא ור"מ ס"ל איסור כולל במתניתין דלעיל דיש אוכל אכילה אחת וי"ל דמתניתין לא מיירי בנושא נשים בעבירה ואם תמותו ואם חמיו לא משכחת לה רק בנושא נשים בעבירה שנשא שניה ולא תנא אחות אביו וברשיעא בר רשיעא דא"כ אשת אחיו לא משכחת לה תוס' כתיבת יד. פי' רשיעא בר רשיעא מפורש בדברי רעז"ל לקמן בסימן ז'. והבא על בת בתו וכו' ואחות אשתו שהיה נשוי את בת חתנו שהיא אחות בת בתו מן האב כגון שהיתה לו בת מאשה אחרת ונשאה זה האב חמיו של בעל בתו ונשבא זה על בתו של חתנו שהיא לו בת בתו היתה אחות אשתו. ואומר הר"י ז"ל דלא גרס

אחות אשתו דא"כ שבע הוו ואדתני לעיל שש ליתני שבע וא"ת וליתני שבע וליחשוב אחות אשתו וכגון וכו' ותירץ הר"י ז"ל בגליון דלא תני איסור הבא ע"י קדושין שעושה הבוטל רק בקדושין שעושין אחרים כמו קדושי אחין ותוס' ז"ל תרצו דלא נחת למיתני במתניתין רק איסור מוסיף ואחות אשתו לא משכחת לה רק באיסור כולל. עוד הקשו תוס' ז"ל הבא על בת בתו אמאי לא תני בהדייהו בת בנה כגיון וכו' וגם בסיפא קשה אמאי לא תני בהדי בתה ובת בתה נמי בת בנה דמשכחת לה וכו' ולפי מה שפירשתי דלא מיירי רק באיסור מוסיף ניחא שפיר. עוד ה"שו אמאי לא תני תמותו כגון שנשא בת בת בתו דבת בתו היא חמותו וי"ל דת"ק לא מיירי בעבד איסורא ומהאי טעמא לא תני אש חמותו ואם חמיו דשניות הן ואפילו לר' יוסי נמי דמיירי בעבר זקן ונשאה י"ל להכי לא תנא להו דלית להו איסור כולל ואפילו לר' חייא דאמר בפ"ד אחין לר' יוסי מחייב תרתי משום איסור כולל היינו באיסור כולל משום שם אחד אבל בשני שמות לא ומש"ה ניחא לדידיה גבי א"א ונעשית חמותו דלא אמר נידון בחמותו משום דשני שמות הן ע"כ:

ואשת אחיו היינו אשת אחיו מאמו דאי מאביו היאך נשאה זקן והלא לא תפסי בה קדושין דהויא כלתו ומכאן משמע דאשת אחיו מאמו בכרת מדחייב עליה חטאת והא דממעט ליה בת"כ היינו מערירי אבל כרת איכא תוס' ז"ל. בפירוש רעז"ל ותרצו כגון דאיכא ברא לסבא ואחיו וכו'. אמר המלקט דוק בהרמב"ם ז"ל במה שפירש בזה התירוץ וזה קיצור לשונו כי זו הבת בתו אלמלא לא נשאת לסבא היתה אסורה על הקטן הזה משום אשת אחי אביו וכשייבם אותה יצחק הסבא יהיו אשת אחי אביו ואשת אביו שני האיסורין באין כאחד ומגו דאיתוסף בה איסורא גבי ההוא ברא וכו'. וז"ל תוס' כתבי יד דאית ליה ברא לסבא פירש הקונטרס ברא לזקן דמתניתין מגו דאיתוסף איסור לגבי בריה דזקן משום אשת אב איתוסף נמי איסורא לגבי האי בועל משום אשת אב. וקשה שהרי לאחיו של בועל נמי אסורה כבר משום אשת אחי אביו ואיך מיתסרא עליה משום אשת אב. לכך פירש ר"י ז"ל דסבא דהכא היינו אבי הזקן דמתניתין דהיינו אבי אביו של בועל וה"ק מגו דאיתוסף עלה איסורא לגבי ברא דסבא דהיינו אחי הזקן דמתניתין ואסורה לו משום אשת אחיו כשנשאה הזקן דמעיקרא קורם שנשאת ונפלה לפניהם ליבום שריא לתרויהו וכאשר נשאה הזקן אסורה לאחיו משום אשת אח איתוסף נמי איסורא עלה לגבי בועל שהוא חייב עליה משום אשת אב וכה"ג מיקרי מוסיף ואע"ג דשני שמות הן ובאיסור כולל לא חייל באיסור מוסיף חייל שהרי כלתו דמתניתין לא

משכחת איסור מוסיף אלא בשני שמות דמגו דאיתוסף עלה איסורא לגבי אחי בעלה ובן בעלה נוסף נמי עלה איסורא לגבי חמיה משום כלתו ע"כ:
ואשת אחיו כגון שנשאת לאחיו אחר מיתת בנו ואח"כ אחי אביו וכו':
ר' יוסי אומר אם עבר וכו' ירושלמי פ' שני דיבמות:
וכן הבא על בת אשתו חייב עליה בכל השמות הללו משום בת אשתו וכלתו ואחות אשתו כגון שהיתה לבת אשתו אחות מאביה מאם אחרת ונשאה בעל אמה:
וכן הבא על בת בת אשתו חייב עליה משום בת בת אשתי ובכל השמות הללו וה"ה"נ בבא על בת בנה שיש בה חמשה שמות הללו אלא קתני בת בתי וה"ה לבת בנה הרגמ"ה ז"ל. בפירוש רעז"ל בסופו ובת בת אשתו ואחות אשתו משכחת לה כגון שבא אבי אשתו על בתו והוליד ממנה בת אותה הבת היא בת בת אשתו ואחות אשתו ע"כ. אמר המלקט הוא פירוש הרמב"ם ז"ל. פורוש לפירושו ז"ל המשל כגון אשר שהיה נשוי עם דינה בת לבן וילדה לו בת ובא לבן על אותה הבת שהיא בת בתו וילדה ממנו בת נמצא שזו הבת הממזרת היא בת בת אשתו של אשר והיא ג"כ אחות אשתו שהרי חמיו לבן אבי דינה אשתו של אשר ואבי הבת הממזרת נמצאת הממזרת אתות דינה אשת אשר ובת בתה ולאשר בעלה היא ג"כ בת בת אשתו ואחות אשתו:

משנה ו

ר' יוחנן בן נורי אומר הבא וכו' ירושלמי ר"פ נושאין על האנוסה ור"פ הנשרפים ואמרינן התם דסומכוס דשחטה ואת בת בתה דבפ' אותו ואת בנו וריב"נ אמרו דבר אחד והכא בגמרא דחי רבא דילמא לא היא ע"כ ל"ק ריב"נ הכא אלא משום דשמות מוחלקים דמתקריא חמותו ומתקריא אם חמותו ומתקרייא אם חמיו אבל גבי אותו ואת בנו דכולהו איתו ואת בנו מיקריין ואין שמות מחולקים אימא לא. אמר רב נחמן בר יצחק דילמא ע"כ ל"ק סומכוס אלא גבי אותו ואת בנו דגופים מוחלקים אכל הכא דאין גופים מוחלקים אימא כר' אבהו א"ר יוחנן ס"ל דאמר שארה הנה זמה היא הכתוב עשאם לכולם זמה אחת:
חמותו ואם חמותו ואם חמיו כתוב במגיד משנה ס"פ שני דהלכות איסורי ביאה אשה אחת יכולה להיות חמותו ואם חמותו ואם חמיו והוא בהיתר על דרך זה שנשא אשה ובת אחיה ובת אחותה ע"כ והוא מה שכבר פירש רעז"ל:
שלשתן שם אחד הם דבחד קרא כתיבי ובחד לאו וכתוב בתוס' כתיבת יד ואע"ג דהבא על אחותו שהיא אחות אביו ואחות אמו חייב שלש אע"ג דשם אחד הוא התם משום

דכתיב תלתא קראי אבל חמותו ואם חמותו ואם חמיו מחד קרא נפקי מג"ש הנה הנה זמה זמה ע"כ:

משנה ז

א"ר עקיבא שאלתי וכו' עד סוף פירקין בת"כ פ' ויקרא פ"א דדבורא דחטאות. ומתניתין איתה בפ' אלו הן הלוקין (מכות דף י"ד) ברייתא וגם בפ' גיד הנשה:

אמאום יתכן שזהו המקום דתנן ליה בפ' שני דערכין סימן ד':

שהלכו ליקח בהמה למשתה בנו של רבן גמליאל הבא וכו' כך צ"ל:

הבא על אחותו וכו' משכחת לה ברשע בן רשע וכגון וכו' כדמפרש רעז"ל. ובסוף לשונו כתוב ובא הבן על אחותו וכו' וז"ל הרמב"ם ז"ל ובא אתו הבן על הבת האחרת שהיא אחותו מאביו ואחות אמו מן האב ומן האם ואחות אביו מאמו ע"כ. וביד בפ"ה דהלכות שגגות סימן ג':

משנה ח

ועוד שאלן מחק זה הועוד הרי"א ז"ל וכתב כן מצאתי:

מוכי שחין לא אמרו במוכי שחין ממש אלא בכל מכה שמדולדל אבר מחמתה הרגמ"ה ז"ל:

הולך לו ערב פסח תוס' פ' בהמה המקשה (חולין דף ע"ג:)

וחותכו עד שהוא מניח בו כשערה פירש הרגמ"ה ז"ל דרבותא אשמועינן דאפילו כי חתכו ופסקו בזה הענין טהור הרופא ובעל האבר דלא טמייה אבר לאדם בשעת פרישתו דמיירי שמושך עצמו בכח ע"כ וקרוב להאי מתניתין איתא במסכת שמחות פ"ד סימן כ"ח:

שהדברים ק"ו פירוש אדם שמטמא מחיים לנוגע בו כגון אם יהיה זב או מצורע ובאר הטומאות הפורשות ממנו אבר המדולדל בו טהור עם היות שיש בו טומאה בהיותו בחיים ובזה היה דין שיטמא גם בהיות האבר שלו דבק והוא חי אחר שהוא מדולדל ועכ"ז הוא טהור בהמה שלא נמצא בה טומאה מחיים כלל אינו דין שאבר המדולדל בה יהיה טהור אחר שעדיין שהוא חי כן פירוש הרמב"ם ז"ל אלא שהלשון מועתק מספר קרבן אהרן:

משנה ט

ועוד שאלן ר"ע השוחט וכו' ביד פ' ששי דהלכות שגגות סי' ב' ובפ"ט סי' ט:

או אחת על כל אחת ואחת כצ"ל. וקשה דמאי קמיבעיא ליה תיפשיט ליה מבועל חמש נשים נדות דאמרן לעיל דחייב על כל אחת ואחת משום דהוו גופים מוחלקים אע"ג

דשם אחד להם ותירץ הראב"ד ז"ל בת"כ דגופי נדות פשיטא ליה דחילוק הוי מיהו גופי בהמות מיבעיא ליה אי חשיבי לחלק אי לא וע"ש בספר קרבן אהרן שהאריך עוד לתרץ:

לא כך שאלן כצ"ל:

ואת המהנה כנהנה וה"ה דהמ"ל הנהנה כאוכל מה שאין כן בנותר אלא אגב דנקט מאכיל כאוכל קאמר מהנה כנהנה תוס' ז"ל. ובגמרא בברייתא ס"ל לר' יוסי בר' יהודה ולר"א בר"ש כר' עקיבא:

צירף המעילה לזמן וכו' תוס' פ' שבועות שתים (שבועות דף כ"ב.) בסוף פירוש רעז"ל ופסק ההלכה שהאוכל נותר מה' זבחים וכו'. גם פסק ההלכה דתמחויין אינם מחלקים בין להקל בין להחמיר. אמר המלקט פירש להקל כההיא דכתבינן לעיל בפירקין סימן ב':

משנה י

אמר ר' עקיבא שאלתי וכו' תוס' שבת ר"פ כלל גדול וכו' מתניתין שם בירושלמי דף ט'. בפירוש רעז"ל ומשני דר' עקיבא תרתי בעא מיניה וכו' עד דהיינו זדון שבת ושגגת מלאכות. אמר המלקט רעז"ל פירש מתניתין כמו שפירשה רבה דזדון שבת ושגגת מלאכות קא מיבעיא ליה וגרסינן נדות דגופים קמיבעיא ליה ופשיט ליה מנדות דגופים מוחלקים הם ג"כ וכן תני רב נתן בר הושעיא. אבל הרמב"ם ז"ל פירש דשגגת שבת וזדון מלאכות קא מיבעיא ליה כמו שפירשה רב חסדא. דימים שבין שבת לשבת מספקא ליה אי הויין ידיעה לחלק או לא ופשיט ליה דהויין ידיעה לחלק וקבלה מיניה ופשט ליה נמי דולדי מלאכות כמלאכות דמיין ולא קבלה מיניה כסתם מתניתין דשבת ר"פ כלל גדול כמו שכתבתי שם וגרסינן נדה וכן תני שמואל נדה וכן תני רב אדא בר אהבה נדה:

ומה אם הנדה שאין בה תוצאות הרבה. למאי דקאמר בגמ' דמיבעיא ליה אי שבתות כגופים דמיין ואמר לו ק"ו מנדה צריך להגיה ומה נדות וכו' דגופים מוחלקים הוו ולרב חסדא דאמר דהא מיבעיא ליה בימים שבנתים אי הוו ידיעה לחלק וא"ל ק"ו מנדה בנדה אחת מיירי וימים שבנתיים שייכי בנדה כדמפרש בגמרא כגון שבא עליה וטבלה וראתה וחזר ובא עליה וגובלה וראתה וחזר ובא עליה דטבילות הויין כימים שבנתיים תוס' ז"ל בכתיבת יד:

הבא [**על**] (**עם**) **הבהמה יוכיח** שחייב על כל ביאה וביאה שאי אפשר לערב הביאות כמו שאפשר לערב המלאכות כגון קוצר שתי גרוגרות בשני פעמים בשבת דאפשר לערב ולקצור השתי גרוגרות בבת אחת. וכתוב שם בספר קרבן אהרן כפי סברת רבה הבא על הבהמות יוכיח דהן גופים מוחלקים וחייב על כל אחת ואחת וכ"ש שבתות אבל לרב

חסדא לא גרסינן אלא בהמה ואכתי קשה דבבהמה לא שייך ימים שבינתים כלל דהא ליכא שום חילוק בימים שבינתים אלא דס"ל לר' אליעזר דכיון דבהדי עריות כתיבא וכתיב בסוף כל העריות כי כל אשר יעשה מכל התועבות האל ואמר מר הוקשו כל העריות זו לזו בהמה נמי כנדה דמיא לחלק בין ביאה לביאה ומבהמה ק"ו לשבת ע"כ:
אמרתי לו הבהמה בשבת פירוש לרב חסדא דאמר קבלה מיניה הכי צריך לפרש דה"ק יפה דנת דודאי הבהמה כשבת דמה בהמה חייב על כל אחת אף שלא הוזהרה אף שבת חייב על כל אחת. ובגמרא מתניתין דלא כר"ש בן אלעזר דאמר לא כך שאלו ר' עקיבא לר' אליעזר אלא כך שאלו הבא על אשתו נדה וכו' עד אמרתי לו הבהמה כנדה דהאי תנא סבר נדה מיבעיא ליה ושבת פשיטא ליה: והביאוה תוס' ז"ל בשבת ר"פ כלל גדול. וביד פ"ז דהלכות שגגות סימן ה' ח' ט':

פרק ד

משנה א

ספק אכל חלב וכו' ומיירי בשעה שאכל היה סבור שהוא שומן דאי יודע שהוא חלב היכי מייתי קרבן הא לא שב מידיעתו הוא ובעינן שאם היה יודע בשעת אכילתו שהיה איסור לא היה אוכלו תוס' ז"ל:
ואפילו יש בו צריך למחוק שלשה מלות הללו. ורב אסי מפ' בגמרא דספק אכל חלב דקתני ברישא דמתניתין היינו חתיכה אחת ונסתפק לו אחר שאכלה אם היתה חלב או שומן וכ"ש אם היו שתי חתיכות לפניו אחת של חלב ואחת של שומן ונסתפק לו אחר שאכל אם אכל את של חלב או את של שומן דמביא אשם תלוי כדקתני סיפא וזו ואין צריך לומר זו קתני. אבל רעז"ל פי' מתניתין כחייא בר רב דמפרש דרישא נמי בשתי חתיכות שהיו לפניו א' של חלב וא' של שומן וסיפא פרושי קא מפרש. ועוד פירש דטעמא משום איסור קבוע ולא כהנהו טעמי שכתבתי בארך בפ' שני דנדה סימן ב' ע"ש. ורבי נמי ס"ל בברייתא דלא בעינן חתיכה משתי חתיכות. וביד פ"ח דהלכות שגגות סימן ב':
שבת ויום חול אית דגרסי שבת ויו"ט ולא מצאתי רמז לגירסא זו כלל ועיקר דאפילו שם ביד כתוב חול. וגם בת"כ פרשת ויקרא דבורא דחטאות פרשה י"ב:

משנה ב

ר' אליעזר מחייב חטאת בפ"ק דהוריות דף ה' איתה למילתיה וגם בס"פ ידיעות הטומאה:

שבת ויוה"כ כגון שחל יוה"כ בא' בשבת ועשה מלאכה במ"ש. וכולה מתניתין עד סוף הפרק איתה בת"כ פ' ויקרא דדבורא דחטאות וע"ש בספר קרבן אהרן. בפירוש רעז"ל מתעסק בשבת פטור דמלאכת מחשבת אסרה תורה. כתב הרא"ש ז"ל בתוספותיו וא"ת אשר חטא בה למה לי לפרט למתעסק תיפוק לי' מהכא וע"ק אמאי איצטריך למימר טעמא דמתעסק בחלבים ובעריות דחייב משום דנהנה תיפוק לי' דלא בעינן בהו מלאכת מחשבת ובשבת אינו פטור אלא משום מלאכת מחשבת ואי טעמא דנהנה עיקר ופטור בשבת משום דלא נהנה א"כ מה צריך טעמא דמלאכת מחשבת. וי"ל דתרי גווני מתעסק נינהו אחד שעשה עבירה בדבר שמתעסק בו אלא שמתעסק בדבר היתר ועלה בידו דבר איסור כגון שכיון לחתוך את התלוש ונמצא מחובר וחתכו דמטעם מלאכת מחשבת לא מיפטר כיון שהיה מתעסק באוחו דבר שנעשית בו עבירה מיקרי שפיר מלאכת מחשבת ומפטר מקרא דאשר חטא בה דמשמע דבעינן שיתכוין לחטא אלא שהיה שוגג. ועוד מתעסק אחר כגון נתכוון לחתוך מחובר זה וחתך מחובר אחר דמקרא דאשר חטא בה לא מיפטר שהרי נתכוון לחטא ומפטר משום דבעינן מלאכת מחשבת וקאמר שמואל דמתעסק בשבת פטור ולא מיבעיא אם כיון להיתר דפטור מקרא דאשר חטא בה אלא אפילו נתכוון לחתוך מחובר זה וחתך מחובר אחר פטור משום מלאכת מחשבת. ובעי תלמודא ה"ד מתעסק בשבת דפטרינן מאשר חטא בה וקאמר לאביי שנתכוון להגביה את התלוש ונמצא מחובר וחתכו ולרבא נתכוון לחתוך התלוש ונמצא מחובר וחתכו ע"כ והוא קיצור דברי תוס' שבכתיבת יד אשר העתקתי בספר חכמת בצלאל שחברתי וקראתיו בנין שלמה לחכמת בצלאל. עוד כתבו תוס' ז"ל רבא אמר פטור דהא לא איכוון לחתיכה דאיסורא. וא"ת שוגג נמי דכל התורה לא מתכיון לאיסור וי"ל דבכל התורה כשיאמר מותר הוא בשוגג בדבר שהוא ידוע לנו שהוא איסור אבל הכא מתכוון לדבר שהוא היתר לכולי עלמא אם היה כפי מה שהוא סבור ולכך פטור משום דהוי מתשסק ע"כ:

א"ר יוסי לא נחלקו על העושה מלאכה בין השמשות שהוא פטור שאני אומר מקצת מלאכה עשה היום ומקצתה למחר. גמרא תניא אמר להן ר' יוסי דקדקתה אחרי וחשבתם לנצחני ולא הועלתם כלום שהם אמרו לו הגביהה בין השמשות מהו פירש הגביה חפץ בין השמשות שבין שבת ליוה"כ כדי להוציאה דאהגבהה חייב מיד שיש הגבהה שהיא הוצאה כגון שהיה סמוך לר"ה והוא עומד בר"ה מהו. היכי מצית למימר התם מקצתה היום ומקצתה למחר ואמר להו איהו התם נמי איכא למימר מקצת הגבהה היום ומקצתה למחר ופריך בגמרא נהי נמי דמקצתה היום ומקצתה למחר הא גמר מלאכה הוא ואמאי

קאמר לד"ה פטור והא שמעינן ליה לר' אליעזר דמחייב דתנן רפי"ג דמסכת שבת ר"א אומר האורג שלשה חוטין בתחלה ואחד על האריג חייב ותירץ רב יוסף דר' יוסי מתני התם ר"א אומר האורג שלשה חוטין בתחלה ושנים על האריג חייב ושנים דהיינו כל השיעור ובתחלה היינו טעמא דבעי שלשה משום דסתרי פירוש דשנים אינם מתקיימין הלכך כיון דאפילו בגמר מלאכה בעי שיעור מלאכה הכא פטור משום שאני אומר מקצת מלאכה עשה היום ומקצתה למחר:

פוטרו היה ר' יהושע אף מאשם תלוי ור"ש פליג עליה דר' יהודה בגמרא בברייתא דחייב מיהא באשם תלוי דכתיב גבי אשם תלוי ועשתה ולא ידע עשה בודאי אלא שלא ידע במה והביא את אשמו. וביד פ' שני דהלכות שגגות סימן ג' ובפ"ח סימן ה' ו':

משנה ג

ר"ש שזורי ור"ש וכו' ראיתי שהגיה הר"ר יהוסף ז"ל ר' ישמעאל השזרי וכתב כן מצאתי ע"כ. והגיה ג"כ על דבר שהוא משם אחד שהוא פטור ועל מה נחלקו וכו' ע"כ:

אפילו נתכוון וכו' ביד פ"א דהל' שבת סימן ט' ובפ' שני דהלכות שגגות סימן ה':

שר"א מחייב חטאת ור"י פוטר דבה דכתיב בקרא בין אידיעה בין אחטאת היא לר"י עד שיתכוין לחטוא בה ולעת הידיעה ידע במה חטא ולר"א כיון שנתכוון לדבר שיש בו חטא ולעת ידיעה נודע לו שחטא רש"י ז"ל. בפירוש רבינו עובדי' ז"ל ה"ג אר"ש תמהתי אם יפטור בזה וכו'. אמר המלקט היא גירסת הרמב"ם ז"ל אבל גירסת הרגמ"ה ורש"י ז"ל ור' יהושע פוטר ותמהני אם וכו' והם סיום דברי ר' יהודה והשיב לו ר"ש א"כ למה נאמר אשר חטא בה והשיב לו ר' יהודה אשר חטא פרט למתעסק. וכן נראה שהגיה הר"ר יהוסף ז"ל. וז"ל רש"י ז"ל בגמרא בסוף סוגיא דשמטתין רבא אמר ליקדם איכא בינייהו שנתכוון ללקט זו תחלה ואח"כ זו והלכה ידו על האחרונה תחלה ר"ש ור"ש שזורי סברי אם משם אחד דברי הכל חייב דהואיל ושם אחד הם וסוף סוף תרויהו עבד מיחייב ולא איכפת לן במוקדם ומאוחר. כי פליגי בשני שמות ר' אליעזר מחייב חטאת הואיל ולשניהם נתכוון ושניהם עשה ולא איכפת לן במקדים המאוחר. ור' יהושע פוטר הואיל ובשעת לקיטת כל אחד ואחד לא לזה הוא מכוין ה"ל כמתעסק ופטור ור' יהודה סבר אפילו בשם אחד פליגי כגון שחורות ולבנות. אבל תמהני למה פטר הואיל וסוף סוף לשניהם נתכוון אבל במתעסק בעלמא שלא נתכוון אלא לאחת ולא עשה ועשה את חברתה לכולי עלמא פטור עכ"ל ז"ל. וז"ל הרגמ"ה ז"ל ליקדם איכא בינייהו דר' שמעון שזורי סבר כל שהוא משום שני שמות אם נתכוון ללקט אחד קודם והקדים וליקט חברו קודם ר' אליעזר מחייב ור' יהושע פוטר אבל בשם אחד כגון שחורות ולבנות ד"ה פטור

א"ר יהודה אפילו בשם אחד פליגי ומ"מ תמהני אם יפטור ר' יהושע במקדים אפילו בשני שמות דר' יהודה סבר דבמקדים מחייב ר' יהושע הואיל ודעתו ללקט שניהם מה לי אם הקדים זה או זה וא"ל ר"ש שזורי וליטעמיך דתמיהת א"כ אשר חטא בה למה נאמר ומשני פרט למתעסק דפטור הוא לדברי הכל עד כאן. ועיין בירושלמי דשבועות סוף פרק שני. ועיין שם בספר קרבן אהרן:

פרק ה

משנה א

דם שחיטה אפילו בתלמוד המוגה על ידי הרב ר' בצלאל אשכנזי ז"ל כתוב בדפוס אכל דם שחיטה וכו' בין בגמרא בין ברש"י בין בתוס' ז"ל וכן בספר אגודה:

דם עיקור אית דמפרשי דם עיקור שנעקרו סימנים ממקום חבורן. אבל קשה כיון שאינה מתה ע"י כך והלכה למשה מסיני שהיא פסולה אבל טרפה אינה א"כ דמה אינו בכרת שאין הנשמה יוצאה בו לכן צריך לומר דם משחיטה שהיתם לאחר עיקור תוס' וגם הרא"ש ז"ל. וז"ל תוי"ט וכתבו התוס' כיון דעיקור סימנין מכלל הלכה למשה מסיני דפסולה כמ"ש הר"ב ז"ל ברפ"ב דחולין א"כ עיקור דשחיטה שאינה מתה ונעשית טרפה בכך וכדמשמע שם במשנה ד' דפסוקת הגרגרת הויא עיקור אע"ג דתנן שחט הוושט ופסק הגרגרת הה"נ פסק הגרגרת ואח"כ שחט הוושט וכדמוכח ממ"ש שם רפ"ג וכיון שאין הנשמה יוצאה בו הכא דדמה בכרת צ"ל דם השחיטה שהיתה לאחר עיקור ע"כ:

דם הקזה שהנפש יוצאה בו. והה"נ דבדם שחיטה ונחירה ועיקור בעינן שהנשמה יוצאה בו אלא לא איצטריך למימר רק גבי דם הקזה שאין רגילות שיקיז דם לבהמתו עד שיבא להם דם הנפש אבל בשחיטה ונחירה מוציא כל דמה עד שמתה תוס' והרא"ש ז"ל. בפירוש רעז"ל ואיזהו דם שהנפש יוצאה בו כ"ז שמקלח וכו' ופירש רש"י ז"ל דם הקזה בתחלה שחור ואח"כ יוצא אדום ושתיהן בשתיתה בלא קלוח מרחוק ואח"כ מקלח וסוף כשהדם מתמעט שותת ויורד בסמוך ע"כ. וכ"ז שמקלח דהיינו אמצעי מיקרי דם הקזה שהנפש יוצאה בו והיא דעת ר"י ור"ל פליג דמטפה המשחרת ואילך הוי דם הנפש פירוש משכלה משחיר הראשון והתחיל להאדים ואע"ג דהוא שותת. ור"א ס"ל כר' יוחנן. ור"ש בן יוחי ס"ל כר"ל:

דם הטחול דם הלב. נקט הני לפי שיש בהן רוב דם והנפש תלוי בו ואפ"ה אין חייבין עליו דדם האיברים הוא הרא"ש ז"ל בתוספותיו. ותרווייהו דם הטחול ודם הלב מיירי בשפירש. דם הלב דם הנבלע בבשר הלב וכו' לשון רעז"ל עד סוף. אמר המלקט גירסת

רעז"ל היא הנמצאת בתלמודנו אמנם הרי"ף והרמב"ם ז"ל היה להם נוסחא אחרת בשקלא וטריא דבגמרא הפך שלנו ממש דהיינו הפך דברי רעז"ל ממש גם בפירוש המשנה כך נראה שפירש הרמב"ם ז"ל הפך פירוש רעז"ל. ועיין בסמ"ג מל"ת סימן קל"ז. ותימה שלא דבר בזה בתוי"ט:

דם ביצים הכריחו תוס' ז"ל דרוצה לומר דם הנמצא בביצת תרנגולת דהא בגמרא קאמר אוציא דם ביצים שאינם מין בשר ע"כ אבל הרגמ"ה והרא"ש וגם רש"י ז"ל בלשון אחר פירשו ביצי זכר של בהמה וטעמא נראה משום דהוי דם האברים וכדפירש הרא"ש ז"ל גבי דם טחול ואע"ג דברייתא מיירי בדם ביצי תרנגולת דוקא. מתניתין מצינן למימר דמיירי בתרוייהו:

דם דגים אין חייבין עליו משמע הא איסורא איכא וכגון דלית ביה קשקשים בההוא דם דאתי למיחלף בדם בהמה הכי אמר רב בגמרא:

דם חגבים וכו' ברוב ספרי יד כתוב כאן דם חגבים דם שרצים דם התמצית וכו' וכן גריס הרגמ"ה ז"ל וכולהו מפר' טעמייהו בברייתא בגמרא והביאה הרמב"ם ז"ל בפירושו למתניתין ופירשה ע"ש. וביד ר"פ ששי דהלכות מאכלות אסורות וסימן ג' ד':

דם התמצית אין חייבין עליו כך הגיה הרי"א ז"ל וכתב כי מצאתי והכי גרסינן לעיל וכן ראוי דקאי אדם דלעיל הר"ר יהוסף ז"ל:

ר' יהודה מחייב בדם התמצית ירושלמי דפסחים פ' תמיד נשחט. ובגמרא א"ר אלעזר מודה ר' יהודה לענין כפרה שאינו מכפר שנאמר כי הדם הוא בנפש יכפר פירוש בדם שהנפש יוצאה בו יכפר והכא היינו טעמא דמרבי ליה מכל דם:

משנה ב

ר' עקיבא מחייב וכו' שבת פ' כלל גדול ברש"י ז"ל ובגמרא פ' אמרו לו (כריתות דף ט"ו.) וכתבו תוס' ז"ל שם בשבת דר' טרפון לא עצה טובה קאמר דאי עצה טובה קמ"ל אדרבא כיון דבמעילה מרובה פליגי א"כ טוב לו שיביא שתי אשמות כדאמר ר' עקיבא משיביא אשם אחד ומעילתו ויחנה שאם לא יודע תהא מעילתו נדבה אלא לעולם אינו יוצא מידי עבירה בשתי אשמות אלא שיביא אשם ומעילתו ויתנה וא"ת ולר' עקיבא אמאי מביא שתי אשמות במרובה ובמועט אשם ומעילה. יביא לעולם אשם אחד ויתנה וכשיודע אז יבוא מעילתו. וי"ל משום דאמרינן המביא אשמו עד שלא הביא מעילתו לא יצא ע"כ: ואיתה ברייתא בפ' איזהו מקומן (זבחים דף מ"ח.) ופי' הרגמ"ה ז"ל ספק מעילות כגון חתיכה אחת ספק חולין ספק קדש או שתי חתיכות אחת של חולין ואחת

של קדש ואין ידוע איזו אכל חייב להביא אשם תלוי אע"פ שאין מביא על הודע שלו חטאת אלא אשם ע"כ:

מה לזה מביא שתי אשמות כלומר ל"ד לאשם תלוי דספק חטאת דהתם ספיקו איל ודאו נקבה הלכך כי מתיידע ליה בעי לאתויי נקבה אבל זה ששניהם איל כדתנן בסיפא שממין שהוא מביא על הודע מביא על לא הודע יביא קרן וחומש ויביא איל ויאמר אם ודאי מעלתי זו מעילתי וזה אשמי ואם ספק שאין עתיד ספקי להוודע לי אשם זה יהיה אשם תלוי והקדש זה יהיה לנדבה ולכי מתיידע ליה לא בעי לאתויי אשם אחרינא דלא בעינן ידיעה בתחלה באשם ודאי. ומפ' בגמרא טעמיה דר"ע דכתיב בפ' אשם תלוי ואם נפש כי תחטא ולעיל מפרשה זו כתיב פרשת מעילות וי"ו מוסיף על ענין ראשון מה בפרשה תחתונה אשם תלוי אף עליון נמי מביא על ספקו אשם תלוי ובגמרא מפ' מאי דרשי רבנן בהאי וי"ו ולר"ע אע"ג דבעלמא אין ג"ש למחצה הכא אתא האי הקישא דוי"ו דואם נפש ואפקיה לג"ש דמצות מצות דלמחצה היא ולא ילפינן מינה רק מה להלן בקבועה אף כאן דבר שחייבין על שגגתו חטאת קבועה בין לעני בין לעשיר על ספקו מביא אשם תלוי לאפוקי שמיעת קול ובטוי שפתים וטומאת מקדש וקדשיו דלא מייתי על ספקו אשם תלוי וכדתנן לעיל בפ"ק מפני שהן בעולה ויורד:

שממין שמביא על הודע מביא על לא הודע ס"ד אשם דומיא דחטאת וחטאת שהביא על ספקה אשם תלוי כי מתיידע ליה ודאי בעי אתויי חטאת לפי שצריך שתבוא החטאת על הודע שצריך שידע שחטא ואח"כ יביא וכן אשם ודאי ולהכי פריך בגמ' סוף סוף כי מתיידע ליה דודאי מעל בעי לאתויי אשם ודאי ומאי קמ"ל ר' טרפון ור"ע דהא ר"ע מודה לר"ט במעילה מועטת ומשני רבא דהא קמ"ל דמדברי שניהם נלמוד דאשם ודאי לא בעי [ידיעה] בתחלה הלכך כי אתייה מספק על תנאי שהתנה אם ודאי מעלתי זו מעילתי וזה אשמי ודאי ואם בספקי אני עומד לעולם המעות נדבה והאשם יהא תלוי אי מתיידע ליה בתר הכי דודאי מעל לא בעי לאתויי תו אשם ודאי דראשון עלה לו. (הג"ה כתוב בתוספי הרא"ש ז"ל דר' יוסי הוא דפליג עלייהו). וכתוב בתוספי הרא"ש ז"ל שממין שהוא מביא על הודע מביא על לא הודע ששניהם איל בשני סלעים אבל בחטאת אינו יכול להתנות על ספיקו ליפטר מודאו שוודאו חטאת בת דנקא כשבה או שעירה וספקו איל זכר בשני סלעים [הגה"ה כתיב בספר לבוש החור סוף סי' תר"ג וז"ל ויש לכל אדם לחפש ולפשפש במעשיו ולשוב בהם בעשרה ימי תשובה וספק עבירה צריכה יותר תשובה מעבירה ודאית כי על עבירה ודאית האדם מתחרט עלי' בכל לבו וספק עבירה הוא מתברך בלבו לאמר שמא לא עשיתי עבירה ואינו מתחרט עלי' חרטה

גמורה והרי נשאר עונש העבירה עליו ולכך הי' צריך קרבן אשם תלוי להיות יותר יוקר מקרבן חטאת שחטאת בא על ודאי ואשם תלוי על הספק ע"כ] ועוד המ"ל דבאשם יכול להתנות משום דאשם ודא' לא בעי ידיעה בתחלה לר' ישמעאל ולר"ע אבל חטאת בעי ידיעה בתחלה לכ"ע הלכך א"א שיעלה לו לשם חטאת קודם שנודע לו. ועוד המ"ל דאשם ודאי ואשם תלוי מתנותיהן שוות אבל חטאת היא טעונה ד' מתנות ועל הקרנות ואשם שתי מתנות שהן ד' ולמטה מחוט הסיקרא וחדא מתלת טעמי נקט:

משנה ג

הא מודה ר"ע וכו' פירוש מדא"ל ר"ע לר"ט נראין דבריך במעילה מועטת הא נראין דברים שמודה ר"ע לר"ט במעילה מועטת דיביא מעילה וחומש ואשם אחד ויתנה הרגמ"ה ז"ל. וכולה פלוגתא דר"ע ור"ט שנויה בת"כ פ' ויקרא בדבורא דחטאות ראש פרשה י"ב וע"ש בספר קרבן אהרן. ופירש שם דמאי דמפרש בגמרא ואם ספק דקתני במתניתין דר"ל ואם בספקו עומד הכוונה לומר שאינם דברי האיש המתנה אלא דברי המשנה ולא כן משמע מפירוש הרגמ"ה ז"ל שהעתקתי בסמוך. בפירוש רעז"ל ספק מין חיוב מביאה כבש לעולה. אמר המלקט בפירוש רש"י ז"ל מביאה קינה העולה מביאה ומתנה וכו' ונראה ששם נפל טעות אע"פ שהרב ר' בצלאל אשכנזי ז"ל לא הגיהו:

אם עד שלא נמלקה נודע לה וכו' העלו תוס' והרא"ש ז"ל דה"ה לאחר מליקה ולא נקט קודם שנמלקה רק לאפוקי אחר הזאה דאו ודאי אתו למימר חטאת העוף הבאה על הספק נאכלת ואי תנא לאחר שנמלקה ה"א ה"ה אחר הזאה לפי שאין בין מליקה להזאה כלום:

שממין שהיא מביאה על לא הודע וכו' אפילו בתלמוד המוגה ע"י הרב ר' בצלאל אשכנזי ז"ל כתוב שממין שהיא מביאה על הודע מביאה על לא הודע בסדרא דנקט במתניתין דלעיל אלא שבפירוש הרגמ"ה ז"ל הוא כדגרסינן הכא שהסיפא משונה בגירסא מרישא וז"ל ברישא שממין שהוא מביא על הודע היינו אשם ודאי נמי מצי מביא על לא הודע אשם תלוי ושם אשם אחד הוא ע"כ. והכא גבי סיפא כתב וז"ל הואיל וממין שהיא מביאה על לא הודע ספק חטאת מביאה על הודע חטאת דהוי כמו שם זבח אחד ע"כ. ומ"מ נראה דהכל אחד ולקמן בפ' בתרא בדף כ"ו איתה למתניתין והגירסא שם שממין שהיא מביאה על לא הודע מביאה על הודע ואמר רב התם אם משנמלקה נודע לה שילדה ודאי מזה דמה וממצה דמה וכפרה ומותרת באכילה ור"י אמר אסורה באכילה אם נודע לה אחר שנמלקה גזרה שמא יאמרו חטאת העוף הבאה על הספק נאכלת ותניא כוותיה דרב חטאת העוף הבאה על הספק אם עד שלא נמלקה נודע לה שילדה ודאי תעשה

ודאי שממין שמביאה על לא הודע מביאה על הודע אם משנמלקה נודע לה שילדה ודאי מזה דמה וממצה דמה וכפרה ומותרת באכילה ותניא כותיה דר"י וכו' ואם נודע לה שילדה ודאי קודם שנמלקה אפילו ר"י מודה דמותרת ואם מיצה דמה ג"כ ואח"כ נודע לה שילדה ודאי קתני התם בברייתא אסורה אפילו בהנאה דכמי שלא נודע לה דמי שעל ספק באה מתחלתה כפרה ספקה והלכה לה:

משנה ד

חתיכה של חולין וחתיכה של קדש תוס' פ"ק דסוכה דף ו' ודפ' כל היד (נדה דף ט"ו) וירושלמי פ' החולץ דף ה' רק שאינו מוזכר שם ר"ע:

זה מביא אשם תלוי וזה מביא אשם תלוי דברי ר"ע לעיל בפ' ספק אכל דף י"ח כתוב בתוספי הרא"ש ז"ל השני מביא אשם תלוי שלא מן הדין קאמר כי ההיא ברייתא דהתם ור"ע ס"ל כר"א דאמר לקמן בפ' בתרא מתנדב אדם אשם תלוי ומייתי ומתנה כדמשני התם בגמרא אי אכל ראשון חולין ודאי השני אכל קדש ונהוי ליה כפרה מספיקא ואי ראשון קדש אכל הא דלשני לא הוי חולין בעזרה דאומר דלהוי נדבה כדברי ר' אליעזר ע"כ:

רש"א שניהם מביאים אשם א'. ר"ש ור"י תרוייהו סברי דאין מביאין אשם תלוי על ספק מעילות ואשם ודאי בעי ידיעה בתחלה ובהא פליגי ר"ש סבר דמיקרי שפיר ידיעה כיון שבודאי אחד מהן אכל קדש ובשבילו יהיה האשם וכן הוי טעמא גבי חטאת דלכ"ע בעי ידיעה בתחלה וקאמר שניהם מביאים חטאת אחת אלמא חשיב ליה ידיעה ור' יוסי סבר דלא מיקרי ידיעה כיון דאין ידוע מי הוא החוטא. וקשה לר"ע דאמר זה מביא אשם תלוי וזה מביא אשם תלוי אמאי אין שניהם מביאים אשם אחד על תנאי ובין מיקרי ידיעה ובין לא מיקרי ידיעה הא לא בעי ר"ע ידיעה בתחלה. וי"ל דאה"נ דר"ע מודה דבין שניהם יכולין להביא אשם בתנאי ויפטרו. אבל אתא לאשמועינן שאם האחד איננו כגון שמת או הלך למדינת הים שמביא אשם תלוי על ספק מעילתו. ומיהו קשה כיון דאיירינן בחתיכה אחת דהויא מעילה מועטת א"כ אמאי אינו מביא אשם תלוי עם מעילתו ויפטר לעולם. וי"ל דאה"נ שכך יעשה אלא אתא לאשמועינן דיכולין להביא אשם תלוי דסד"א ידיעה מיקרי דשניהם יודעים ודאי שאחד מהם אכל קדש ולא מצי לאתויי אשם תלוי קמ"ל תוספי הרא"ש ז"ל. וביד פ"ט דהלכות שגגות סימן י"ב:

משנה ה

וזה מביא אשם תלוי דלא בעי חתיכה משתי חתיכות. רש"י ז"ל פירש אע"ג דבשעה שאכל השני את החתיכה השניה לא היה שם רק חתיכה אחת והל"ל דשל היתר היא

ולא ליחייב קמ"ל דכיון דאיקבע איסורא מעיקרא ה"ל כאילו שתי חתיכות לפניו וחייב גם השני:

דברי ר' עקיבא. שלשה מלות אלה יתירות הן כאן בבבא זו דהכא לא מיירי בספק מעילה כלל. וביד פ"ח דהלכות שגגות סימן ט':

רש"א וכו' בפ"ק דמכלתין דף ז':

משנה ו

חתיכה של חלב וחתיכה של קדש וכו' עד סוף סי' ז' ביד ספ"ט דהל' שגגות:

מביא אשם תלוי ולר"ע אין צריך להביא שנים אחד להגן עליו על ספק חלב ואחד על ספק מעילה כיון דאין ידיעה ביניהם אע"פ ששתי מיני עבירות הן אשם תלוי אחד מגין על שניהם תוספי הרא"ש ז"ל. אבל רש"י ז"ל פירש מביא אשם תלוי משום ספק חלב ובהא לא פליג ר"ע לחיוביה שני אשמות תלויין לפי שאין כאן אלא עבירה אחת ספק חלב ספק קדש ע"כ. בפירוש ר"ע ז"ל ואפילו לרבנן דאמרי וכו'. אמר המלקט הרגמ"ה ז"ל פירש וסתמא דהכא ר"ע היא דבין בספק חלב ובין בספק מעילה מחייב אשם תלוי ע"כ:

משנה ז

ר' עקיבא אומר אף אשם תלוי כך צ"ל. ואיתה בתוס' ז"ל בפ' גיד הנשה (חולין דף ק"א) ורמזתיו בפרק כל הבשר סימן ד'. בפירוש רעז"ל צ"ל ר"ע אומר אף אשם תלוי מוסיף על החטאת משום וכו':

ר' יוסי אומר אין שנים וכו' כך צ"ל:

משנה ח

חתיכה של חלב וחתיכה של חלב נותר וכו' מביא שלש חטאות גמרא א"ל רבא לרב נחמן ולייתי נמי אשם ודאי מעילה בהדי שלש חטאות דנותר דקדש הוא דהא יש אוכל אכילה אחת דקתני ביה נותר וקתני מביא ד' חטאות ואשם אחד ומשני ההיא מיירי באכילה גסה פירש שאכל שיעור שוה פרוטה או יותר והכא מיירי באכילה דקה שאין בה ש"פ ואב"א כאן וכאן באכילה דקה ולא קשיא ההיא מיירי בימות הגשמים דלא מסרח והכא בימות החמה דמסרח בשר נותר דהא שני ימים או יום ולילה נשתהה ולא שוה פרוטה:

רש"א זה חטאת וזה חטאת ושניהם מביאין חטאת א' תוס' פ' כל הגט דף ב"ח ודפ' התערובות דף ע"ה. ובגמרא פריך ומי אמר ר"ש איסור חל על איסור דמיחייב חטאת אנותר דחייל איסור נותר אאיסור חלב והתניא האוכל נבלה ביום הכפורים פטור ולא אתי איסור יוה"כ אע"ג דחמיר דכרת הוא לחול על איסור נבלה אע"ג דקיל הוא דלא הוי

רק לאו בעלמא ומשנינן דשאני קדשים דגלי רחמנא דאיסור חל על איסור דתניא אשר לה' לרבות את האימורים ואימורין לא קאי עלייהו רק באיסור עולין וחלב דאימורין קאי עליה בכרת וקאתי איסור אכילתן בטומאת הגוף וחייל אאיסור חלב. תדע דהא אפילו רבי דאית ליה איסור חל על איסור בעלמא ה"מ איסור חמור על איסור קל אבל איסור קל על איסור חמור לא ובקדשים שמעינן ליה דאפילו איסור קל נמי חייל על איסור חמור דתניא רבי אומר כל חלב לה' לרבות אימורי קדשים קלים למעילה והויא איסור מיתה וקא חייל על איסור חלב דאיסור כרת הוא ש"מ דטעמא משום דבקדשים גלי קרא. ופרכינן והתניא רש"א אין פגול בעולין ואין נותר בעולין פירוש באימורין שעולין לגבוה ש"מ דאפילו בקדשים לית ליה איסור חל על איסור ומסיק תרי תנאי אליבא דר"ש תנא דמתניתין סבר דר"ש אית ליה איסור חל על איסור בקדשים ותנא דברייתא דקתני רש"א אין פגול בעולין ואין נותר בעולין סבר דר"ש סבר דבקדשים נמי אין איסור חל על איסור והאוכל אימורי פגול או אימורי נותר כגון כליות אינו חייב כרת אע"ג דפגול ונותר איסור חמור דכרת הן לא חיילי אאיסור עולין דהיינו שחייב להקטירן לגבוה אע"ג דאיסור קל הן דאין בהן כרת. ופרכינן ולמ"ד אין איסור חל על איסור אפילו בקדשים כל חלב לה' מאי עביד ליה ומשנינן מוקים ליה בולדי קדשים וקסבר ולדי קדשים בהויתם הם קדושים דתרוייהו בהדי הדדי קאתו איסור חלב ואיסור מעילה דהוי איסור בת אחת וקרא דאשר לה' לא דריש ליה לרבות את האימורים רק בת"כ דריש ליה לרבות את הלן ואת היוצא. ומצאתי שכתב הרגמ"ה ז"ל ומעילה איסור מיתה בידי שמים וחייל על איסור כרת ונ"מ לקוברו בין רשעים גמורים ע"כ:

ושניהם מביאים חטאת א' על הנותר בשותפות ומתנו:

ר' יוסי אומר כל חטאת וכו' והה"נ היכא דחייבין אשם ודאי אין שניהם מביאין אותה הרגמ"ה ז"ל. וביד ספ"א דהלכות שגגות:

ר' יוסי אומר כל חטאת וכו' בפ"ק דמכלתין דף ז' וכדכתיבנא התם סימן ד':

פרק ו

משנה א

המביא אשם תלוי וכו' פ' המנחות דף ק"ב ותוספת פ' אותו ואת בנו (חולין דף פ"ב) ותוס' פ"ק דסוטה דף ו'. ועיין במ"ש בפ"ג דסוטה סימן ו'. ופירש הרגמ"ה ז"ל המביא אשם תלוי על ספק חיוב חטאת ואח"כ נודע לו שלא חטא כגון שהיו לפניו שתי חתיכות אחת של חלב ואחת של שומן ואין ידוע איזו אכל והפריש אשם תלוי ואח"כ נודע לו

שלא חטא שהוכרה זו שנשתיירה שהיא של חלב ע"כ. והכי מפרש לה אביי בגמרא. אבל רבה מפרש מתניתין ג"כ בשהפריש האשם תלוי על פי עדים שאמרו לו ספק חלב אכלת ונודע לו שלא חטא כגון שהוזמו כמו שאכתוב בסמוך:

יצא וירעה בעדר דברי ר"מ. בת"כ פ' ויקרא בדבורא דחטאות פכ"א תניא כה"ג דכולהו מתניתין עד סוף סימן ג'. ובגמרא תנא בין שנודע לו שחטא ובין שנודע לו שלא חטא פליגי ר"מ ורבנן. בנודע לו שחטא להודיעך כחו דר"מ דאע"ג דידע שחטא וסד"א איגלאי מילתא למפרע דצריך ליה ולהוי קדוש קמ"ל דלא דכיון דבעידנא דאפרשיה לא הוה צריך ליה הלכך לא הוה מקדיש ליה. נודע לו שלא חטא להודיעך כחו דרבנן דאע"ג דידע דלא חטא כיון דבעידניה דאפרשיה לבו נוקפו הוה הלכך גמר ומקדיש ליה ופירש הרגמ"ה ז"ל בנודע לו שחטא להודיעך כחו דר"מ דאע"ג דידע שחטא וסד"א איגלאי מילתא למפרע דצריך ליה ולהוי קדוש קמ"ל דלא דכיון דבעידנא דאפרשיה לא הוה צריך ליה דלא הוה ידע דודאי חטא הלכך לא הוה מקדיש לאלתר לגמרי אלא השתא וכיון שנודע לו שחטא קודם שנשחט האשם יביא חטאת והאשם יצא לחולין וירעה בעדר. ופליגי אפילו בנודע לו שלא חטא להודיעך כחן דרבנן דאע"ג דנודע לו עד שלא נשחט דסד"א איגלאי מילתא למפרע דלא אקדשיה אפ"ה קסברי רבנן דקדיש דכיון דלבו נוקפו גמר והקדישו הלכך ירעה עד שיסתאב עכ"ל ז"ל. עוד בגמרא אמר רב ששת מודה ר"מ לחכמים במפריש שני אשמות תלויין לאחריות ירעה עד שיסתאב וימכר ויפלו דמיו לנדבה מ"ט דהא ודאי כיון דהפריש תרי גלי דעתיה דלבו נוקפו וגמר ואקדשיה. ועוד איתא בגמרא אמר רב יהודה אמר רב מודים חכמים לר"מ באשם תלוי שהוזמו עדיו אחר שהפרישו שיצא וירעה בעדר מ"ט ע"כ ל"פ רבנן עליה דר"מ אלא היכא דאפרשיה על פי עצמו דאמרינן לבו נוקפו אבל היכא דע"פ עדים אפרשיה לא הוה סמיך עילוייהו דעדים דסבר דילמא אתו אחרים ומזמי להו ולא גמר אקדשיה. ורבה פליג עליה וכמו שכתבתי. וריש לקיש ס"ל כרב יהודה ור' יוחנן כרבה. והרגמ"ה ז"ל גריס ר' אלעזר במקום ר"ל:

ויפלו דמיו לנדבה פירש הרא"ש ז"ל יפלו דמיו לנדבה קתני יביא בדמיה עולה לא קתני דאז הוה משמע שיביא נסכים משלו אלא לנדבה קתני דהיינו לקיץ המזבח ונסכיו קרבין משל צבור ע"כ:

ר' אליעזר אומר יקרב שאם אינו בא על חטא זה הרי הוא בא על חטא אחר. בגמרא פריך לר"א למה לי חטא האמר ר"א מתנדב אדם אשם תלוי בכל יום ותירץ רב אשי ר' אליעזר דאמרו לו לבבא בן בוטא הוא דבעי ספק חטא כדתנן במתניתין דבסמוך אלא אומרים לי המתן עד שתכנס לספק. פירש רש"י ז"ל דאיסור כל דהו בעינן אי עשה אי לאו אי

כרת ע"כ אבל לקמן בגמ' מפרש רבא טעמא דאמרו לו דאמר קרא אשר לא תיעשנה בשגגה ואשם והאי קרא באשם תלוי כתיב ופירש רש"י ז"ל שם והכי משמע קרא אפילו ליכא שגגה אלא במידי דלאו דהיינו בלא תיעשנה חייב כגון אם אכל נבלה וכיוצא בהן דאוסור לאו ע"כ:

אם משנשחט נודע לו הדם ישפך תוס' פ' היה נוטל (סוטה דף כ"ג) ומתניתין לר"מ אתי שפיר דחולין בעזרה נינהו אלא אפילו לרבנן נמי דאמרי דעבדי מיניה עולת נדבה היינו דוקא לדמיו אבל איהו גופיה מודו דזבח פסול ולא מתכשר לעולה. א"נ כיון דבשעת שחיטה לא היה ראוי לעולה שעדיין לא נודע לו לכך לא יקריבהו לעולה אחר שחיטה תוס' ז"ל:

הבשר יצא לבית השרפה אבל בסיפא גבי אשם ודאי קתני דיקבר דאשם תלוי מתוך שלבו נוקפו גמר ומקדישו אפילו מספק הלכך יצא לבית השריפה כשאר כל פסולי המוקדשין ואפילו לר"מ דפליג ברישא בנודע לו קודם שחטא דירעה בעדר עם שאר צאנו דחולין גמורין הוי הכא בנודע לו לאחר שנשחט מודי להו לרבנן דלבו נוקפו וגמר ומקדישו:

ר' יוסי אומר אפי' הדם בכוס יזרק דס"ל לר"י דכלי שרת מקדשים את הפסול הכי מפרש טעמיה דר"י בגמרא. ואפשר לומר דדייק ליה תלמודא מדלא קאמר אפי' נתקבל הדם בכלי. וביד פ"ג דהל' פסולי המוקדשין סי' י"ט ובפ"ד סי' י"ט ובפ' י"ט סימן י'. ועי' תוי"ט ד"ה והבשר יצא לבית השריפה וכו' עד ולהכי פריך ומשני. בגמ' משני רבא אידי ואידי לר"מ אתי שפיר והא דקאמר גבי ודאי יקבר משום דחולין גמורים הוי שהרי הפרישו על הודאי וכי איגלאי מילתא שטעה חולין הוי אבל אשם תלוי מתוך שלבו נוקפו וכו':

משנה ב

אשם ודאי אינו כן וכו' ביד שם פ"ד סימן כ' ובפ"י דהלכות רוצח ושמירת נפש סימן ח':

נזרק הדם הבשר יצא לבית השריפה. בגמרא מפרש וכו' לשון רעז"ל עד סוף. אמר המלקט ורב אשי תירץ משום דמתחזי כזבח פסול שלאחר זריקה אירע בו פסול ואתי למימר קדשים שנפסלו נקברים. פירשו תוספות ז"ל דהיכא דנזרק נראה הזבח פסול ולכך ישרף אבל רישא דמשנשחט ולא נזרק עדיין יקבר דכיון דלא נזרק לא נראה הזבח פסול אבל אשם תלוי דבא על הספק גם לפני זריקה ישרף דמיחזי יותר כזבח פסול ע"כ [וכדאיתא בתי"ט ד"ה והבשר הנ"ל]:

שור הנסקל אינו כן אם עד שלא נסקל נודע שלא הרג כגון שבאו שנים ואמרו הרג ובאו שנים אחרים והזימום או כגון שאותו שאמרו עליו ששור זה הרגו בא לפנינו ברגליו בריא ושלם יצא וירעה בעדר:

עגלה ערופה אינה כן וכו' לשון רעז"ל עד והרמב"ם ז"ל פירש שור הנסקל וכו'. אמר המלקט וכן פירש ג"כ הרגמ"ה ז"ל כפירוש הרמב"ם ז"ל:

משנה ג

ר' אליעזר אומר מתנדב אדם וכו' פ' התערובות דף ע"ז וס"פ השוחט ובפ' ספק אכל דף י"ח ע"א ע"ב: ועיין במ"ש בפירקין דלעיל סימן ד'. ומסקינן התם בפ' ספק אכל דלר' אליעזר אפילו נדבה גמורה יכול להביא האשם תלוי והא דבעי ר' אליעזר מקצת ספק כגון חתיכה א' ספק של חלב ספק של שומן דומיא דהנהו משניות שרמזתי בפ' שני דנדה סימן ב' ר' אליעזר אליבא דבבא בן בוטא היא דאמר אלא אומרים לי המתן עד שתכנס לבית הספק ואליבא דהאי הוא דבעינן מקצת ספק אפילו לר' אליעזר כגון חתיכה אחת כדכתבינן אבל רבנן דפליגי עליה דר' אליעזר בסיפא דמתניתין דאין מביאין אשם תלוי אלא על דבר שזדונו כרת וכו' ואי מייתי הוי מכניס חולין בעזרה הכא נמי כשהיא חתיכה אחת ספק חלב ספק שומן פטרי דדוקא בעינן חתיכה משתי חתיכות כדקרינן מצוות בשני ווין. ועיין במ"ש שם בפרק שני דנדה. ואיתה נמי למתניתין בפירקין בדף כ"ד:

חוץ מאחר יוה"כ יום אחד. פירוש דיום אחד אחר יה"כ לא היה לו ספק חטא שהרי יוה"כ מכפר על כל הספקית ואמר וכו' ואית דגרסי יום אחד אמר וכו' וקאי יום אחד אמלת אמר:

אלא אומרים לי המתן עד שתכנס לספק נ"א לבית הספק. וביד רפ"ח דהלכות שגגות ובפ"א סימן ה':

משנה ד

חייבי חטאות ואשמות וכו' פ' יוה"כ דף פ"ה. ובת"כ פרשה ד' דפרשת אחרי מות. וביד פ"ג דהלכות שגגות סימן ט'. וכתבו תוס' ז"ל בפ"ק דשבועות דף ח' דמהכא משמע דשעיר המשתלח אינו אלא חולה דהא חייבין להביא אחר יוה"כ:

חייבי אשמות תלויין פטורין. דהא לא נודע לו שחטא וחטא שאין מכיר בו אלא המקום הוא ויה"כ מכפר אבל חייבי חטאות ואשמות ודאין שפיר אתיידע ליה שחטא ואין יום הכפורים מכפר:

משנה ה

האשה שיש עליה חטאת העוף ספק וכו' ביד ספ"ז דהלכות פסולי המוקדשין:

מפני שמכשירתה לאכול בזבחים תוס' פ"ק דמנחות דף ד'. ומפרש בגמרא מפני שמכשירתה פירוש דלאו לכפרה אתיא אלא להכשיר ולהכי אע"פ שעבר עליה יוה"כ חייבת להביא לאחר יוה"כ דיוה"כ מכפר הוא ולא שייך כלל גבי הכשר:

חטאת העוף הבאה על הספק וכו' תס' פ"ק דסוטה דף ו'. ועיין במ"ש בפירקין דלעיל סימן ג':

משנה ו

המפריש שתי סלעים לאשם וכו' ביד פ"ד דהלכות פסולי המוקדשין סימן כ"ה ובפ"ד דהלכות מעילה סימן ו'. לשון הר"ס ז"ל דע שאם לא נמצא איל שהוא שוה ב' סלעים כגון במקום שהאילים בזול הרבה אין לו תקנה וצריך שישהה עד שיוקירו האילים וימצא חיל שוה ב' סלעים או יותר כן מפירש בגמרא בזה הפרק וכ"כ הרמב"ם ז"ל פ"ד מהלכות פסולי המוקדשין סי' כ"ג ע"כ:

ירעה עד שיסתאב וכו' ק"ק למה לא מעל דלא היה לו לקנות רק אשם אחד כמו בשאר באבי דמתניתין דאמרינן מעל ושמא אתיא כר' יהודה דאמר בפ' הנהנה דמשנה מקדש לקדש לא מעל א"נ דולקח בו ר"ל מזיד דסבור לעשות בתרי ודוקא רישא אבל אינך באבי דמתניתין דולקח שני אילים לחולין לא הוי במזיד ולא שינה מעות הקדש לקנות בהמת חולין רק בשוגג ולכך מעל גליון מהר"י ז"ל:

ואחד יפה עשרה זוזים וכו' כך צ"ל. ובספרים אחרים גרסינן זין וכיוצא בזה כתבתי בפ' עשירי דתרומות סימן ח':

והשני למעילתו מפרש בגמרא וכו' לשון רעז"ל עד ויביא אשם בשתי סלעים מביתו לקרבן מעילה. אמר המלקט והשני למעילתו דקתני לאו דוקא אלא מעילתו היינו גזלן. ועיין בהרמב"ם ז"ל. עוד בפירוש רעז"ל והשני שהוא חולין יקרב למעילתו לאשם מעילות ע"כ. אמר המלקט דוהשני למעילתו דהכא בסיפא היינו אשם מעילות ממש:

ויביא עמה סלע וחומשה פירוש חומשה דינר דהיינו רביעית הקרן שהוא הסלע: ונראה דעמה לשון נקבה קאי אמעילה שהיא לשון נקבה גם כן ומכל מקום לשון וחומשה ק"ק דוחומשו ה"ל למיתני דמשמע דסלע הוי לשון זכר ע"כ:

משנה ז

המפריש חטאתו ומת וכו' ביד פ"ג דהלכות שגגות סימן ב':

לא יביאנה בנו אחריו דאמר קרא קרבנו בקרבנו הוא יוצא ואינו יוצא בקרבן אביו ואין צריך לומר על חטא האב דאין כפרה לאחר מיתה והויא חטאת שמתו בעליה ובגמרא בברייתא איתא דאפילו אם הפריש הוא עצמו מעות על חלב שאכל אמש לא יביאנו

על חלב שאכל היום וכ"ש מחלב על דם או מדם על חלב וכ"ש מן הקל על החמור או מן החמור כגון חלול שבת דיש בהן מיתה על הקל כגון חלב ודם דאין בהן מיתת ב"ד וכ"ש אם מעות אביו הן שהפריש על חטאו בין קל יותר וכ"ש חמור יותר וכולהו מקראי ילפינן להו בברייתא בגמרא:

משנה ח

מביאין מהקדש וכו' שנויה היא בת"כ פ' ויקרא סוף פרשה י"ז פיסקא עשירית דדבורא דחטאות וע"ש בספר קרבן אהרן:

העני יביא עוף והשאר חולין. וכתוב בגליון מהר"י ז"ל ויותר נראה דהשאר לנדבה ובקונטרס לא רצה לפרש כן דכיון שלא יצאו מידי הקדש למה יחליף דין קרבן עשיר שהפריש דכל עיקר דשינה הכתוב בעשירות היינו טעמא דחס רחמנא עליה אבל זה שלא ירויח למה ישתנה דינו אם לא שיצא לחולין ויהיה שלו ע"כ:

הפריש לכשבה או לשעירה וכו' ילפינן לה בגמרא בברייתא דכתיב מחטאתו וכו' כדפירש רעז"ל ובגמרא ואיצטריך למיכתב מחטאתו גבי כשבה או שעירה ואיצטריך למיכתב גבי עוף דאי כתב גבי כשבה או שעירה לחוד ה"א כי מיעני מהלין מעות נחלינון על עוף משום דכשבה ועוף תרוייהו מיני דמים נינהו אבל עשירית האיפה דלאו מינא דדמים נינהו אי לא כתיב קרא מחטאתו גבי עוף הו"א כי מפריש מעות לקינו ומיעני לא מייתי עשירית האפה דלאו מינא דדמים הוא אלא מייתי עשירית האיפה מן בייתיה והלין מעות דאפריש יפלו לנדבה אהכי הדר כתיב קרא מחטאתו גבי עוף למימרא דמהקדשו דעוף נמי מייתי עשירית. [הגה"ה וקשה לא ליכתוב מחטאת רק גבי עוף ומדאמר דמדמי עוף מייתי עשירית כל שכן מדמי כשבה עוף כדדרשינן על חטאת בעשירית האיפה תרתי עוף ובהמה ושמא אי לאו דחזינן תרי קראי מחטאתו בכשבה ובעוף לא דרשינן תרתי מקרא דעל חטאתו דנבי עשירית גליון ממהר"י ז"ל]. ומ"ט כתב על חטאתו גבי עשירית האיפה דאי כתיב על חטאתו גבי עוף לחוד ה"א כי מפריש מעות לקנו והעשיר הוא דמוסיף עליהון ומייתי כשבה או שעירה דתרויהו מיני דמים נינהו. אבל הפריש מעות לעשירית האיפה והעשיר הלין דמפריש אי לא העשיר טובא נייתי עוף ואם העשיר טובא נייתי כשבה או שעירה והלין מעות דאפריש יפלו לנדבה אהכי כתיב קרא בהדין חטאת בעשירות ודלות מחטאתו וגבי דלי דלות על חטאתו למידרש כדאמרינן:

הפריש כשבה או שעירה ונסתאבה אם רצה יביא בדמיה עוף אם העני. וכי תימא הכא למה תנא רצה ולעיל לא תני ליה ושמא משום דבעי למיתני בעוף לא יביא תנא הכא

רצה א"נ דבגמרא איכא קרא מחטאתו למידרש דאם הפריש כשבה יביא עוף עוף יביא עשירית האיפה הלכך זקוק להביא עוף וקרא איירי במפריש מעות ולא במפריש כשבה ונסתאבה ולא חזינן מקרא שמוטל למכרה ולהביא בדמיה עוף אלא ברצונו תלוי אם רצה למכרה ואם רצה יביא מדמיה כשבה אחרת ע"כ גליון מהר"י ז"ל. וביד בפ"ה דהלכות פסולי המוקדשין סי' ט' י' ובפרק עשירי דהלכות שגגות סימן י' י"א. וז"ל בספר מוגה מי שהפריש לכבשה של חטאתו וצרך ה"ז מביא שעירה ע"כ. וכך הוא ר"ל וצרך פירש ירד מנכסיו אלא משום דהפרש מועט בין כשבה לשעירה לא תנא והעני כדקתני התם באינך באבי אחריני אבל גבי הפריש מעות לבני יונה או לתורים קתני שאם העני יביא עשירית האיפה חדא משום דנקט לשון משנתנו ועוד שאפשר שיהיה הפרש גדול בין עוף לעשירית האיפה וכדתנן לעיל ספ"א מעשה שעמדו קנין בירושלים בדינרי זהב. וכבר אפשר שהיא הגה"ה שאינה צריכה כ"כ אלא גרסינן כמו שהוא בדפוס וצרך להן ה"ז מביא וכו' והמעיין יבחר. ופירש הרגמ"ה ז"ל אם רצה יביא בדמיה עוף אם העני והמותר לנדבה ואם לא רצה יפריש מביתו עוף ע"כ. אבל דעת רוב המפרשים ז"ל שהמותר חולין וכדפירש רעז"ל. ואי קשיא התנן בפ' שני דמסכת שקלים דמותר חטאת לנדבה והיכי משמע מהכא דמותריהם חולין תריץ דהתם מיירי דוקא בחטאת קבועה והכא מיירי בקרבן עולה ויורד וכן כתב שם הרמב"ם ז"ל בפ"ה מהל' פסולי המוקדשין ה"ט:

שאין לעוף פדיון וכדתנן ר"פ המנחות והנסכים:

משנה ט

רש"א כבשים וכו' ס"פ מקום שנהגו. ובת"כ ספ"י פ' ויקרא בדבורא דחטאות ובראש פרשת קדושים:

תורין קודמין וכו' ת"ל ובן יונה או תור לחטאת בפרשת יולדת כתיב. ונתן טעם בספר הפרפראות למה פה הקדים הבן יונה וכתב וז"ל בכל מקום מקדים תורין לבני יונה חוץ מכאן לפי שאינו מביא אלא אחד ומניח בן זוגו לכך אם ימצא יונה לא יקח תור לפי שהתור בן זוגו מתאבל עליו ואינו מזדווג לאחר ע"כ:

האב קודם לאם בכל מקום הני מלות בכל מקום בס"א לא גרסינן להו. ובס"א קודם מלות וכן בת"ת גרסינן תוספתא כאילו אין זה מן המשנה אלא היא תוספתא הר"ר יהוסף ז"ל:

האב קודם וכו' בטור יורה דעה סימן רמ"ב. ועיין במ"ש ס"פ שני דב"מ:

סליק פירקא. וסליקא לה מסכת כריתות.